

UNIVERZITET U SARAJEVU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

PASTORALNO DJELOVANJE SVEĆENIKA
U SINODALNOJ CRKVI: IZAZOVI I PERSPEKTIVE

Završni rad

Mentor: Izv. prof. dr. Šimo Maršić

Student: Theophile Habimana

Sarajevo, 2026.

SAŽETAK

Tema završnog rada: Pastoralno djelovanje svećenika u sinodalnoj Crkvi: izazovi i perspektive

Ovaj završni rad istražuje ulogu svećenika u Crkvi koja teži živjeti sinodalnost kao temeljni način života i poslanja. Prvi dio rada bavi se teološkim temeljima sinodalnosti i svećeništva. Sinodalnost je predstavljena kao stvarnost utemeljena u Svetom pismu, razvijena u učenju Drugog vatikanskog koncila i naglašena u nekim dokumentima pape Franje. Posebna se pozornost posvećuje ekleziologiji zajedništva, odnosu između općeg i ministerijalnog svećeništva, trinitarnoj dimenziji svećeničke službe i identitetu svećenika kao sluge posebno zajedništva i sudionika u zajedničkom poslanju cijelog Božjeg naroda.

Drugi dio analizira pastoralne izazove s kojima se suočavaju svećenici u sinodalnoj Crkvi. Klerikalizam se posebno smatra preprekom sudjelovanju i suodgovornosti vjernika, a također se razmatra kriza identiteta i autoriteta koja se očituje strahom od gubitka moći i nedovoljnom uključenošću laika u život Crkve. Rad se također bavi izazovima pluralnog društva, važnošću sinodalne formacije budućih svećenika i potrebom razvijanja pastoralne, ljudske i duhovne zrelosti, s naglaskom na dijalog, slušanje i razlučivanje kao bitne komponente svećeničke službe.

Završni dio predstavlja perspektive o pastoralnom djelovanju svećenika u sinodalnoj Crkvi. Svećenik je predstavljen kao animator i koordinator zajedništva koji svoje poslanje ostvaruje kroz pastoralno razlučivanje, vodstvo kao služenje i otvorenost djelovanju Duha Svetoga, koji je protagonist sinodalnosti. Posebno se naglašava važnost izgradnje odnosa, promicanja suodgovornosti svih vjernika i jačanja sinodalnih struktura u župnim zajednicama, dok liturgija, evangelizacija i pastoralna blizina ljudima predstavljaju važna mjesta za ostvarenje sinodalne misije Crkve.

Ključne riječi: Svećenik, Pastoralno djelovanje, Sinodalnost, Sinodalna Crkva

SUMMARY

Theme of final work: Pastoral activity of priests in the synodal Church: challenges and perspectives

This final thesis explores the role of priests in a Church that strives to live synodality as a fundamental way of life and mission. The first part of this paper deals with the theological foundations of synodality and priesthood; Synodality is presented as a reality founded in the holy Scriptures, developed in the teaching of the Second Vatican Council, and emphasized in some documents of Pope Francis. Special attention is paid to the ecclesiology of communion, the relationship between the general and ministerial priesthood, the trinitarian dimension of priestly ministry, and the identity of priests as servants of communion and participants in the common mission of the entire people of God.

The second part analyzes the pastoral challenges faced by priests in a synodal Church. In particular, the problem of clericalism is considered as an obstacle to the participation and co-responsibility of the faithful, as well as the crisis of identity and authority that manifests itself through the fear of losing power and the insufficient involvement of the laity in the life of the Church. The paper also addresses the challenges of a plural society, the importance of synodal formation of future priests, and the need to develop pastoral, human, and spiritual maturity, with an emphasis on dialogue, listening, and discernment as essential components of priestly ministry.

The final part presents perspectives on the pastoral actions of priests in the synodal Church. The priest is presented as an animator and coordinator of communion who fulfills his mission through pastoral discernment, leadership as service, and openness to the action of the Holy Spirit who is the protagonist of synodality. The importance of building relationships, promoting the co-responsibility of all believers, and strengthening synodal structures in parish communities is particularly emphasized whereas Liturgy, evangelization, and pastoral closeness to people represent important places for realizing the synodal mission of the Church.

Keywords: Priest, Pastoral activity, Synodality, Synodal Church

Uvod

Crkva trenutno sve više i snažnije promišlja vlastiti identitet i poslanje u svjetlu pojma sinodalnosti. Osobito papa Franjo tijekom svog pontifikata naglašava potrebu da Crkva bude zajednica koja hodi zajedno, u kojoj svi krštenici sudjeluju u životu i poslanju Božjega naroda. Sinodalnost tako postaje važan ekleziološki i pastoralni koncept koji poziva na dublje promišljanje odnosa između hijerarhijske strukture Crkve, službe zaređenih službenika i aktivnog sudjelovanja svih vjernika. U takvom kontekstu posebno mjesto zauzima služba svećenika koji, kao suradnici biskupa i pastiri povjerenih zajednica, imaju ključnu ulogu u ostvarivanju sinodalnog života Crkve.

Njihova pastoralna služba pozvana je poticati zajedništvo, slušanje, dijalog i suodgovornost svih članova crkvene zajednice. Istodobno, suvremena pastoralna praksa suočava se s različitim izazovima poput klerikalizma, krize identiteta i autoriteta, promjena u društvu te potrebe za novim oblicima suradnje između klera i laika. U tom kontekstu cilj ovoga rada jest teološko-pastoralno promišljanje pastoralnog djelovanja svećenika u kontekstu sinodalne Crkve, s posebnim naglaskom na izazove s kojima se svećenici danas susreću te na moguće perspektive za obnovu njihova poslanja. Rad nastoji pokazati kako sinodalnost ne umanjuje službu svećenika, nego je produbljuje i usmjerava prema služenju zajedništvu, sudjelovanju cijeloga Božjega naroda te ostvarenju poslanja i poziva Crkve u svijetu.

1. TEOLOŠKI TEMELJI SINODALNOSTI I SVEĆENIŠTVA

1.1. Sinodalnost u nauku Crkve

Sinodalnost zauzima važno mjesto u učenjima Crkve budući da izražava način na koji Božji narod živi zajedništvo, sudjelovanje i poslanje pod vodstvom Duha Svetoga.¹ Njezini su korijeni isključivo biblijski. Drugi vatikanski koncil dodatno je naglasio Crkvu kao zajedništvo svih krštenih i na toj osnovi papa Franjo posebno je istaknuo važnost sinodalnog hoda cijele Crkve uz sudjelovanje svih vjernika uključujući obitelji i mlade.

1.1.1. Biblijski temelji sinodalnosti

Sinodalnost ima svoje duboke korijene u Svetom pismu gdje je Crkva od samog početka predstavljena kao Božji narod koji hodi zajedno u zajedništvu i poslanju. Dakle, u Knjizi Izlaska Bog zahtijeva od svog naroda da hodi zajedno u ispunjavanju njegovog obećanja kako bi se mogli zvati njegovim narodom. „Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali moj Savez, vi ćete mi biti predraga svojina mimo sve narode – ta moj je sav svijet! Vi ćete mi biti kraljevstvo svećenika - narod svet. Tim riječima oslovi Izraelce.“ (Izl 19,5–6)

Temelj sinodalnosti može se prepoznati i u načinu na koji Novi zavjet predstavlja zajednicu vjernika kao narod otkupljen u ime Kristovo i vođen njegovom prisutnošću. Sam Isus ističe zajedničku dimenziju vjere kada kaže: „Gdje su dvojica ili trojica okupljena u moje ime, ondje sam i ja među njima.“ (Mt 18,20). Sveto pismo označava vrlo veliku važnost u zajednici vjernika i njihovo aktivno sudjelovanje pod osvjetljenjem Duha Svetoga u životu ranih kršćana. (Dj 2,42–47). Zajednica apostola djelovala je zajednički, a ne pojedinačno, gdje su zajedničkim razlučivanjem i služenjem tražili putove vjernosti Kristovoj misiji i poslanju, što je posebno vidljivo na Jeruzalemskom saboru gdje su zajedno razlučivali pod vodstvom Duha Svetoga. Stoga je na temelju ovih biblijskih odlomaka moguće prepoznati početak onoga što se danas naziva sinodalnim hodom Crkve. (Dj 15,1–29).

¹ Usp. Papa Franjo, *Apostolska konstitucija **Episcopalis communio*** o Biskupskoj sinodi (15. rujna 2018.), br.5–6, https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20180915_episcopalis-communio.html (Pristupljeno: 6. Ožujka. 2026.).

1.1.2. Drugi vatikanski koncil i ekleziologija zajedništva

Ekleziologija zajedništva predstavlja teološki koncept koji osobito naglašava unutarnju povezanost i uzajamnost među članovima Crkve shvaćene u trima dimenzijama istaknute u *Lumen gentium*, gdje je svaki vjernik pozvan na život u bratstvu, solidarnosti i djelatnom sudjelovanju.²

Dakle, Drugi vatikanski koncil u svom dokumentu *Lumen Gentium* prikazuje Crkvu u perspektivi ekleziologije zajedništva koja se može razumjeti kroz, prije svega, Crkve kao zajedništva s Trojstvenim Bogom, jer svoje ishodište ima u Ocu, po Sinu i u Duhu Svetome koji okuplja i posvećuje Božji narod (LG 2,3,4). Time se odražava i druga dimenzija koja predstavlja sve vjernike kao jedan Božji narod, dakle zajedništvo ujedinjeno istom vjerom i ljubavlju, povezano u sakramentu krštenja, služeći jedni drugima prema svojim darovima budući da imaju različite službe i karizme u Crkvi što je također dokaz misionarske dimenzije jedinstva Crkve jer Crkva kao Božji narod okupljena je i ujedinjena u Kristu; nije zatvorena u sebe, već je pozvana i upućena da otvoreno širi Isusovo Evanđelje i sudjeluje u njegovom spasenjskom poslanju u cijelom svijetu.³

Crkva neprestano promišlja o pozivu svih ljudi na svetost i Bog doista želi da svi budu spašeni jer su stvoreni od njega i za njega. Njihova međusobna povezanost kroz društvene, tehnološke i kulturne veze čini da Crkva ne prestaje poticati sve na puno jedinstvo u Kristu ne isključujući nijednu osobu jer čežnja za Bogom u ljudskom srcu omogućuje svima da sudjeluju u punom zajedništvu Crkve kao jedne Božje obitelji.⁴

1.1.3. Pastoralna strategija sinodalne Crkve u dokumentima pape Franje

Papa Franjo je u različitim dokumentima mnogo puta govorio o sinodalnosti i njezinim pozitivnim značajkama, ali ističući mogućnosti negativnih značajki u životu Crkve. Među njezinim pozitivnim značajkama stoji da je sinodalnost, prije svega, dar Duha Svetoga jer je njezin cilj jedinstvo Crkve koje postaje izvor poslanja, misije i

² Usp. Zovko, H. (2025). Pastoral nade u svjetlu ekleziologije Drugoga vatikanskog koncila: Ekleziološko-liturgijske perspektive u župnoj pastoralnoj praksi. *Bogoslovska smotra*. 754 str. Dostupna na: <https://hrcak.srce.hr/clanak/486982> (Pristupljeno 7. ožujka. 2026.)

³ Usp. Drugi vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* (1964), br 2,3,4,9-13,17.

⁴ Usp. *isto*, br 39-42

naviještanje misija, naviještaja Isusa Krista, tako da je sinodalnost proces koji zahtijeva sudjelovanje svih članova Crkve, svih krštenih osoba.⁵

1.1.3.1. *Evangelii Gaudium* kao temelj pastoralne strategije pape Franje

Apostolska pobudnica *Evangelii Gaudium* predstavlja temeljni dokument pastoralne obnove i sinodalnog usmjerenja pontifikata pape Franje. Papa poziva Crkvu na misionarsko obraćenje i na napuštanje zatvorenosti kako bi postala zajednica koja sluša, susreće i prati ljude na njihovim životnim putovima. Takav pristup podrazumijeva veću uključenost svih članova Božjega naroda u životu i poslanje Crkve, što predstavlja jedno od temeljnih obilježja sinodalnosti. Franjo naglašava da evangelizacija nije zadaća samo hijerarhije, nego cijele Crkve, jer svi krštenici sudjeluju u Kristovu poslanju.⁶

Sinodalna dimenzija posebno dolazi do izražaja u Franjinu naglasku na slušanju, dijalogu i zajedničkom razlučivanju. papa upozorava da pastoralne odluke ne smiju biti isključivo centralizirane te potiče jačanje odgovornosti mjesnih Crkava i biskupskih konferencija. Istodobno poziva na stvaranje prostora u kojem će se čuti glas svih vjernika, osobito onih na društvenim i crkvenim periferijama te na taj način *Evangelii Gaudium* postavlja temelje kasnijem razvoju sinodalnosti u pontifikatu pape Franje, promičući Crkvu kao zajednicu zajedničkog hoda, uzajamnog slušanja i sudjelovanja svih njezinih članova u poslanju naviještanja Evanđelja.⁷

1.1.3.2. *Amoris Laetitia* i pastoralna strategija obiteljskog pastoralnog

U svojoj apostolskoj pobudnici *Amoris Laetitia* (Radost ljubavi) papa Franjo naglašava ljubav u obiteljskom životu i njezinu pastoralnu skrb. Ovaj dokument promišlja o izazovima i radostima obitelji, nudeći smjernice utemeljene na Svetom pismu, tradiciji i suvremenom iskustvu. Papa poziva svećenike da s ljubavlju i predano prate i brinu se za obitelji, svjesni činjenice da je radost koja se doživljava u obiteljima ujedno i radost cijele Crkve. Pastoralni naponi trebaju voditi obitelji kroz izazove i borbe svakodnevnog životnog iskustva pomažući im da nose svoje terete s vjerom i nadom slijedeći primjer Svete Obitelji iz Nazareta koja se suočila s teretom svakodnevnih odgovornosti, čak i

⁵ Usp. Eterović, N. (2022) Sinodalnost : Novi Dinamizam : Sinodalna Crkva i biskupska sinoda, Zagreb : Kršćanska sadašnjost, str 23-24 .

⁶ Usp. Papa Franjo, (2013), *Evangelii Gaudium*: Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu, br 20-24, 111-121

⁷ Usp. isto, br 16,34,46.

prijetnjom Herodovog nasilja. Životno iskustvo koje uvijek odjekuje u borbama i izazovima brojnih obitelji danas, posebno pogođenih društvenim trendovima povezanim s problemima poput siromaštva i odbacivanja.⁸

U kontekstu sinodalnosti, sinodski oci naglašavaju da su obitelji „kućne Crkve” i aktivni subjekti evangelizacije, a ne samo primatelji pastoralne skrbi. Sinodalna Crkva zato hodi zajedno s obiteljima kroz slušanje, pratnju i zajedničko razlučivanje, pomažući im živjeti ideal kršćanskog braka u stvarnim životnim okolnostima. Pastoralni pristup ne ostaje na teoriji, nego uključuje misionarsko obraćenje Crkve i djelovanje unutar obitelji kroz katehezu i svjedočanstvo života.⁹

1.1.3.3. Christus Vivit i pastoralna strategija rada s mladima.

Ova apostolska pobudnica *Christus Vivit* (Krist je živ) prvenstveno se obraća mladima potvrđujući njihovo dostojanstvo, vitalnost i ulogu u životu Crkve, a istovremeno potiče cijelu Crkvu da ih prati. Glavna poruka Pape Franje mladima u ovom dokumentu jest da ih on zapravo poziva da se suobliče Kristu, Kristu koji je živ, koji donosi život, nadu i obnovu svijetu, želeći da svaka mlada osoba u potpunosti živi u Njemu. Da je Krist uvijek prisutan čak i kada se netko osjeća izgubljeno, umorno ili opterećeno strahom, sumnjom ili neuspjehom.¹⁰

On poručuje mladima da je život koji Isus nudi živa ljubavna priča namijenjena da raste u njihovim vlastitim životima, ne nešto daleko ili apstraktno. Bog poziva svaku mladu osobu da otkrije svoj poziv koristeći svoje darove kako bi služila drugima i doprinosila općem dobru. Podsjeća ih na njihov poziv da budu svjesni činjenice da je poziv više od samog posla, što je zapravo misija i svrha njihovih života. Slušajući Boga i dopuštajući mu da ih vodi oni mogu otkriti za što su zaista stvoreni.¹¹

⁸ Usp. Pope Francis.(2016) , *Amoris Lætitia*, Nr 1-2;30. , Post-Synodal Apostolic Exhortation Francis on Love in the Family, str 3,30 .

⁹ Usp. isto, br 200-201.

¹⁰ Usp. Pope Francis. (2019), *Christus vivit*, Nr 1-2 Post-synodal apostolic exhortation to young people and the entire people of God.
https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20190325_christus-vivit.html (Pristupjeno 8.ožujka.2026.)

¹¹ Usp. Vatican News. (2019, October 15). *Christus vivit: The secret for a good life.*
<https://www.vaticannews.va/en/church/news/2019-10/christus-vivit-the-secret-for-a-good-life.html>
(Pristupjeno 8.ožujka.2026.)

1.2. Temelji ministerialnog svećeništva

Dokumenti Crkve i njezin nauk obrađuju svećeništvo u dvije komplementarne, a ne sukobljavajuće dimenzije. Dakle, opće i ministerijalno svećeništvo, pri čemu je opće svećeništvo ono koje pripada svim vjernicima po krštenju dok ministerijalno svećeništvo posebno pripada zaređenim službenicima zbog činjenice da je izravno povezano s hijerarhijom Crkve i službom upravljanja Crkvom prema kanonskom pravu koje ističe da „Za vlast upravljanja koja u Crkvi opstoji po božanskom ustanovljenju, a naziva se i vlast jurisdikcije, sposobni su prema odredbi pravnih propisa, oni koji su obilježeni svetim redom. § 2. U vršenju te vlasti mogu prema pravnoj odredbi sudjelovati vjernici laici“ - tako ministerijalno svećeništvo ne prekriva opće svećeništvo nego jedno drugome služe u međusobnoj i skladnoj suradnji.¹²

1.2.1. Svećeništvo u svjetlu *Lumen gentium*

U dokumentu *Lumen Gentium* (1964.) govori se o općem svećeništvu kao o onome što pripada svim krštenima, navodeći da po krštenju svi kršćani sudjeluju u Kristovoj svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj službi. Ministerijalno svećeništvo biskupa, svećenika i đakona obrađuje se s naglaskom na ulozi svećenika u poučavanju, posvećenju i upravljanju Božjim narodom, Klerikalizam se posebno smatra preprekom sudjelovanju i suodgovornosti vjernika prema službi općeg svećeništva, a da ga ni na koji način ne zamjenjuje.¹³

Nadalje, o ministerijalnom svećeništvu govori se na poseban način u kontekstu da je Krist, kojega je nebeski Otac posvetio i poslao u svijet, u planu ljudskog spasenja po svojim apostolima učinio njihove nasljednike, biskupe, koji sudjeluju u njegovu posvećenju i njegovu poslanju, tako da se preko njih različiti crkveni stupnjevi sudjelovanja u Isusovom poslanju hijerarhijski i legitimno prenose različitim pojedincima. Svećenici, iako ne posjeduju najviši stupanj svećeništva kao biskupi, ipak su s njima sjedinjeni u svećeničkom dostojanstvu; snagom sakramenta svetog reda na sliku Kristovu, vječnog Velikog Svećenika, posvećeni su da propovijedaju Evanđelje i da budu pastiri vjernicima te da slave bogoslužje, tako postaju pravi svećenici Novog zavjeta.¹⁴

¹² Usp. J. BRKAN, (1994) vlast upravljanja (kan. 129-144). Služba Božja, 34 (4), str 297-326,299. <https://hrcak.srce.hr/228182>. (Pristupljeno 12.ožujka. 2026).

¹³ Usp. Drugi vatikanski koncil, *Lumen gentium* (1964), br 10-14.

¹⁴ Usp. *isto.* br 28.

1.2.2. Odnos općeg i ministerijalnog svećeništva

Drugi vatikanski koncil u svom dokumentu *Presbyterorum Ordinis* odnosu između općeg i ministerijalnog svećeništva pristupa kao komplementarnom odnosu bez ikakvog unutarnjeg sukoba između njih. Istina je da ministerijalni svećenici imaju posebnu sakramentalnu i pastoralnu ulogu, ali to ne umanjuje niti uklanja njihovo puno i temeljno članstvo u općem svećenstvu krštenih vjernika, stoga su pozvani služiti kao braća među ljudima. Dokument naglašava da svi kršćani po krštenju sudjeluju u misiji Crkve uključujući evangelizaciju, pastoralnu skrb i posvećenje svijeta.¹⁵

U svojoj knjizi *A Fundamental Theology of Priesthood*, Cardinal Marc Ouellet naglašava da temeljna teologija svećeništva mora biti ljudska, relacijska i osjetljiva na kontekst, prepoznajući svećenike kao ranjive ljude čija se služba živi u zajedništvu sa svim krštenima. U sinodalnoj Crkvi svećeništvo nije izolirano, već sudjeluje u zajedničkoj misiji laika, oblikovanoj kulturom, poviješću i stvarnošću krize seksualnog zlostavljanja. Poziva na interdisciplinarni, odgovorni pristup koji proučava svećeništvo ne samo teološki već i društveno i pastoralno ističući da se poziv ostvaruje u služenju, poniznosti i konkretnim životima svećenika diljem svijeta. Nudi se primjedba podsjećajući na riječi pape Franje koji je tijekom međunarodne vatikanske konferencije u veljači 2022. naglasio da je svaki svećenik pozvan biti blizak Bogu, svojoj braći svećenicima i narodu kojemu služi te da ostane blisko uključen u stvarne živote ljudi živeći uz njih bez povlačenja ili bijega.¹⁶

U tim okvirima zaređeni svećenik u ministerijalnom svećeništvu živi s vjernicima laicima s kojima dijeli opće svećeništvo naslijeđeno po sakramentu krštenja. Dakle, ministerijalno svećeništvo ne stvara strogu podjelu između svećenika i laika već ima ulogu služenja, vođenja i omogućavanja vjernicima da sudjeluju u vlastitom svećeništvu i misiji Crkve.¹⁷

¹⁵ Usp. Paul VI. *Presbyterorum ordinis*: Decree on the Ministry and Life of Priests. 1965, Vatican. Nr 2,3,7. https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19651207_presbyterorum-ordinis_en.html . (Pristupljeno 10.ožujka. 2026)

¹⁶ Usp. A Priesthood for All: Synodal church requires new look at priesthood”, Catholic Review (2023). <https://catholicreview.org/a-priesthood-for-all-synodal-church-requires-new-look-at-ministry/> (Pristupljeno 19.ožujka. 2026)

¹⁷ Usp. *isto*.

1.2.3. Trinitarna dimenzija svećeničke službe

Služba svećenika ukorijenjena je u misteriju Presvetog Trojstva iz kojeg proizlazi Crkva i njezino poslanje. Kako navodi *Direktorij o službi i životu svećenika*, služba ministerijalnog svećeništva je dar Crkvi putem kojeg Krist nastavlja svoje spasonosno djelovanje među svojim ljudima (1 Pet 2,5. 9) ujedinen s Kristom, glavom Crkve, svećenik čini prisutnim Kristovo pastirsko i svećeničko djelovanje služeći Crkvi kao znak i instrument zajedništva s Bogom i jedinstva među ljudima. Tako su identitet i poslanje svećenika bitno trinitarni. On je poslan po planu Oca, oblikovan po sinu Kristu i uzdignut snagom Duha Svetoga u službi Božjega naroda¹⁸

Identitet, služba i postojanje svećenika bitno su povezani s trima božanskim osobama za svećeničku službu Crkvi jer krštenjem svaki kršćanin sudjeluje u zajedništvu s jednim i trojedinim Bogom, a svetim redom svećenik ulazi u specifičan odnos s Ocem, Sinom i Duhom Svetim. Po Ocu njegov identitet i poslanje ukorijenjeni su u božanskoj ljubavi, po Sinu nastavlja Kristov život i djelovanje, dok po Duhu Svetom biva osnažen u svojoj službi. Dakle, svećenikov život i služba odražavaju trojstveno zajedništvo otkrivajući Božju prisutnost i ljubav u svijetu.¹⁹

1.2.4. Identitet svećenika u suvremenoj teologiji

Unatoč suvremenim modernim trendovima koji u nekim smislovima mogu nametnuti novi identitet svećenika, identitet svećenika ostaje temeljno kristološki u suvremenoj teologiji jer se kroz sakrament svetog reda čovjek ontološki suobličuje Kristu sudjelujući u njegovim ulogama kao svećenik, učitelj, posvetitelj i pastir Božjeg naroda. U usporedbi s općim svećeništvom koje se prima tijekom sakramenta krštenja, ministerijalno svećeništvo primljeno kao rezultat ređenja označava jedinstveno i neizbrisivo sudjelovanje Isusovu svećeništvu. To sudjelovanje je legitimno, javno i autoritativno te je hijerarhijske prirode jer je misionarski čin evangelizacije koji biskup prenosi polaganjem ruku tijekom sakramenta ređenja. Iako je usko povezano s općim svećeništvom, ministerijalno svećeništvo razlikuje se po svojoj specifičnosti i posebnosti

¹⁸ Usp. Congregation for the Clergy. *Directory on the Ministry and Life of Priests*. 1994. br 1. https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccclergy/documents/rc_con_ccclergy_doc_31011994_directory_en.html (Pristupljeno 15. ožujka. 2026.)

¹⁹ Usp. *isto*. br 3.

u svom poslanju koje je služiti vjernicima čineći Kristovo posredovanje vidljivim u njihovim životnim iskustvima i općenito u Crkvi.²⁰

U današnjem svijetu, čak i usred modernih izazova, Isus i dalje šalje svećenika da živi kao njegov autentični predstavnik: „Zatim im ponovno reče: Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.“ (Iv 20,21)

Identitet svećenika ukorijenjen je u Božjem obećanju da će svom narodu dati pastire po svome srcu (Jr 3,15) koje se u potpunosti ispunja u Isusu Kristu, Dobrom Pastiru, koji apostolima povjerava poslanje pastirske službe. U *Pastores dabo vobis* svećenik je shvaćen kao onaj koji je suobličen Kristu glavi i pastiru te po sakramentu svetog reda djeluje u njegovo ime, služeći naviještanju Riječi i slavljenju Euharistije u službi poslanja Crkve. Njegov identitet nije samo funkcionalan nego duboko sakramentalan jer po njemu Krist nastavlja voditi i graditi svoju Crkvu. Zato svećenički život zahtijeva vjernost, stalnu formaciju i suradnju s milošću u službi Crkve u suvremenom svijetu.²¹

1.3. Svećenik u sinodalnoj ekleziologiji

Prema Direktoriju o službi i životu svećenika, svećenik se shvaća kao onaj koji je u Crkvi i pred njom. Krist, trajni i uvijek novi izvor spasenja, tajanstveni je izvor iz kojeg proizlazi otajstvo Crkve. Po otajstvu Krista, svećenik živi svoje mnogostruke službe i uključen je u otajstvo Crkve koja u vjeri postaje svjesna da njezino biće ne dolazi od nje same, već od milosti Kristove u Duhu Svetom. U tom smislu, dok je svećenik u Crkvi, on je i postavljen pred nju.²²

1.3.1. Svećenik kao služitelj zajedništva

U svijesti sinodalne crkve svećenik se ne smatra poglavarom ili upraviteljem pred kojim se svi kršćani moraju klanjati, već slugom zajedništva u kojem je okupljen Božji narod. Drugi vatikanski koncil smatra Crkvu zajedništvom Božjeg naroda. U tom smislu identitet svećenika nov je u odnosu na identitet svih kršćana koji krštenjem sudjeluju kao

²⁰ Usp. isto. br 6.a

²¹ Usp. John Paul II. *Pastores Dabo Vobis*: br 1-3, 12-16. http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_25031992_pastores-dabo-vobis.html (Pristupljeno 27.svibnja.2026)

²² Usp. Congregation for the Clergy. *Directory on the Ministry and Life of Priests*. 1994. br 12.

cjelina u jedinom Kristovom svećeništvu i pozvani su svjedočiti za Krista po cijeloj zemlji.²³

Svećenik kao sluga zajednice svoju službu vrši očitujući Kristovu ljubav čijim je svjedokom pozvan biti, pri čemu ta pastoralna ljubav predstavlja unutarnje i dinamično načelo sposobno ujediniti mnogostruke i raznolike pastoralne aktivnosti svećenika te je, s obzirom na društveno-kulturni i vjerski kontekst u kojem živi, nezamjenjiv instrument za privlačenje ljudi životu u milosti. S tom ljubavlju svećenik će svojim ponašanjem i djelovanjem pokazati potpuno predanje sebe stadi koje mu je povjereno.²⁴

1. 3.2. Suodgovornost klera i laika

Što se tiče pitanja suodgovornosti klera i laika u Crkvi, to nije nešto što se može jednostavno promatrati ili nametnuti pritiskom trenutnog modernog ljudskog društva kao što je to slučaj s drugim teorijama poput demokracije, slobode, ljudskih prava i tako dalje. Ona u ovom kontekstu upozorava na iskušenje demokratizma koje proizlazi iz pokušaja iskrivljavanja i izbjegavanja posebne uloge klera, što također vodi do uklanjanja legitimnih razlika među članovima Crkve. Crkva dobro potvrđuje jednako dostojanstvo svih krštenih ljudi i prepoznaje pozitivne doprinose demokratske kulture društvu, međutim uči da se demokratski politički modeli ne mogu jednostavno primijeniti na Crkvu, jer njezina struktura proizlazi iz Božjeg spasenjskog plana i uključuje hijerarhijski poredak koji je uspostavio sam Krist. Stoga, tretiranje Crkve samo kao ljudskog društva ili zasjenjivanje razlika između uloga klera i laika potkopava ovu božanski ustanovljenu strukturu. Takva zbrka može dovesti samo do nijekanja vlastitog autoriteta biskupa, svećenika i primata Pape, što također iskivljuje pravu prirodu Crkve kao zajedništva vođenog Duhom Svetim i njegovom određenom hijerarhijom.²⁵

Ništa se ne smije shvatiti kao da se Crkva podijelila na dvoje, na stranu klera i stranu laika, već ona shvaća svoj poziv i poslanje koje proizlazi iz dara Duha Svetoga danog svakom pojedincu i koriste se kako bi služio jedni drugima kao jedan Božji narod koji hoda zajedno. Dakle, identitet Božjeg naroda proizlazi iz krštenja u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. On se ostvaruje kao poziv na svetost i kao poslanje sa zadaćom da se pozove sve narode da prihvate dar spasenja (Mt 28,18-19). Stoga se od krštenja u kojem

²³ Usp. *isto.* br 6.

²⁴ Usp. *Isto.* br 43.

²⁵ Usp. *Isto.* br 17.

nas Krist zaodijeva sobom i čini nas preporođenima po Duhu kao djecu Božju, rađa sinodalna Crkva u poslanju. Sav kršćanski život ima svoj izvor i svoj obzor u otajstvu Trojstva, koje u nama potiče dinamizam vjere, nade i ljubavi dok smo svi zajedno na putu prema sinodalnoj Crkvi.²⁶

1.3.3. Novi pogled na autoritet i služenje

U kontekstu sinodalnosti, Crkvi je naznačena potreba za razvojem novog pogleda na autoritet i služenje. Autoritet nije prvenstveno moć upravljanja i dominacije. Danas postoje brojne žrtve seksualnog, ekonomskog i vjerskog zlostavljanja koje počinu crkveni djelatnici pod krinkom autoriteta. Sve vrste zala događaju se diljem svijeta pod izlikom postizanja mira i pravde, ratovi se događaju iz dana u dan, borbe oružjem nastaju u potrazi za mirom što bi zvučalo kao uništavanje mira u potrazi za njim, a to čine autoriteti. Mnogo zala koja pogađaju naš svijet vidljiva su i u Crkvi. Kriza zlostavljanja, u svojim raznolikim i tragičnim očitovanjima, donijela je neopisive i često dugotrajne patnje žrtvama i preživjelim te njihovim zajednicama. Crkva mora s posebnom pozornošću i osjetljivošću slušati glasove žrtava seksualnog, duhovnog, gospodarskog i institucionalnog zlostavljanja, zlostavljanja moći i savjesti od strane članova klera ili osoba na položajima u Crkvi.²⁷

U suvremenoj crkvenoj teologiji autoritet se sve više shvaća ne kao dominacija ili upravljanje odozgo, nego kao služenje koje proizlazi iz Kristova primjera. Isus jasno preokreće logiku moći kada učenicima pokazuje da Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi (Mk 10,45), čime postavlja temelj kršćanskog razumijevanja autoriteta kao dara za druge. Papa Franjo naglašava da pastiri u Crkvi trebaju imati miris ovaca i biti blizu narodu, a ne odvojeni od njega, takav autoritet nije usmjeren na kontrolu, nego na izgradnju zajedništva, slušanje i praćenje vjernika u njihovim konkretnim životnim situacijama.²⁸

Želja i trud za autentičnijim i boljim odnosima ne izražava samo težnju za pripadanjem zajednici, već odgovara i dubokom osjećaju vjere: evanđeoska kvaliteta odnosa u zajednici odlučujuća je za svjedočanstvo koje je Božji narod pozvan dati u povijesti. „Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za

²⁶ Usp. Hačko Tomislav., (2025), Za sinodalnu crkvu : zajedništvo, sudjelovanje, poslanje : završni dokument, Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 18 str.

²⁷ Usp. isto, str 43.

²⁸ Usp. *Evangelii Gaudium*, br 24

druge (Iv 13,35). Da bi bila sinodalna Crkva, potrebno je istinsko obraćenje u odnosima, mora se ponovno naučiti iz evanđelja da briga za odnose nije strategija ili sredstvo za veću organizacijsku učinkovitost, nego način na koji se Bog Otac objavio u Isusu i u Duhu. Kada naši odnosi unatoč njihovoj krhkosti otkrivaju Kristovu milost, Očevu ljubav i zajedništvo Duha, mi svojim životom sinodalno ispovijedamo vjeru u trojedinoga Boga.²⁹

Autoritet svećenika u suvremenoj teologiji ne može se razumjeti izvan dimenzije služenja, koja proizlazi iz samoga Kristova svećeništva. Pastir u Crkvi pozvan je biti slika Krista glave i pastira koji daruje svoj život za zajednicu koja mu je povjerena. U tom smislu, autoritet nije vlast nad drugima, nego odgovornost za druge, izražena u predanosti, slušanju i duhovnom vođenju. Ivan Pavao II. naglašava da svećenička služba mora biti ukorijenjena u ljubavi prema Kristu i njegovu narodu, jer samo tako autoritet postaje autentičan i plodonosan.³⁰

1.4. Zaključne misli

Teološki temelji sinodalnosti i svećeništva pokazuju da je Crkva pozvana živjeti kao zajednica zajedništva, sudjelovanja i poslanja pod vodstvom Duha Svetoga. Sinodalnost svoje korijene nalazi u Svetom pismu, a njezino je značenje dodatno produbljeno učenjem Drugoga vatikanskog koncila i dokumentima pape Franje. U takvoj Crkvi ministerijalno svećeništvo nije suprotstavljeno općem svećeništvu vjernika, nego mu služi i pomaže njegovu ostvarenju. Svećenik je pozvan biti služitelj zajedništva, promicatelj suodgovornosti i svjedok Kristove ljubavi. Stoga se identitet i poslanje svećenika najpotpunije ostvaruju u sinodalnoj Crkvi koja zajedno hodi prema ispunjenju svojega poslanja.

²⁹ Usp. Hačko Tomislav., (2025), Za sinodalnu Crkvu , str 40.

³⁰ Usp. Dicastery for the Synod of Bishops. *XVI Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops: Instrumentum Laboris for the First Session (October 2023)*. Vatican City, 2023. br 15,30. https://www.synod.va/content/dam/synod/common/phases/universal-stage/il/ENG_INSTRUMENTUM-LABORIS.pdf (Pristupljeno 30.svibnja.2026)

2. IZAZOVI PASTORALNOG DJELOVANJA SVEĆENIKA U SINODALNOJ CRKVI

2.1. Klerikalizam kao prepreka sinodalnosti

2.1.1. Definicija i oblici klerikalizma

Kada je papa Franjo govorio o sinodalnosti, razlikovao je pozitivne i negativne značajke sinodalnosti. Među negativnim značajkama sinodalnosti koje su parlamentarizam, formalizam, intelektualizam, imobilizam, dodao je i klerikalizam koji on smatra mnogoznačnim jer ima razna značenja u društvenom i političkom kontekstu. U crkvenom životu označava općenito potiskivanje vjernika laika, ograničavanje ili onemogućivanje njihovog aktivnog djelovanja u katoličkoj Crkvi, na koje po njihovom poslanju koje proizlazi iz sakramenta krštenja, imaju pravo. S druge strane postoji još opasnost koju također treba sprječavati, klerikarizacija laika, to jest da laici preuzmu službe klerika, svećenika i đakona, a zapostave svoj specifični poziv u svijetu.³¹

Nadalje sveti otac Franjo je spominjao da klerikalizam znači uzdići se iznad poniznih iskorištavajući ih, uznemiravajući ih, osjećajući se savršenim, što on označava kao zlo klerikalizma. On je kritizirao svećenike koji imaju klerikalni i dvorski duh te se više ponašaju kao gospoda, a ne kao otac.³²

Iako se u ovim posljednjim stoljećima pojavljuju različiti oblici klerikalizma u prošlosti se klerikalizam najčešće pojavljivao u tri osnovna oblika. Prvi oblik proizlazi iz *feudalizma*, u kojem su klerici bili usko povezani s posjedima i materijalnim dobrima te su svoju moć temeljili na zemljišnom vlasništvu i ekonomskom utjecaju. Drugi oblik, *politički klerikalizam*, odnosi se na iznimnu moć svećenstva koja je često nadilazila moć drugih društvenih slojeva omogućujući mu snažan utjecaj na politički život. Konačno, treći, najočitiji oblik očitovao se u *kulturnoj nadmoći svećenstva*, koje je zadržalo gotovo potpunu kontrolu nad pismenošću, obrazovanjem i znanjem, čime je dugoročno oblikovalo društvenu svijest i pogled na svijet.³³

Klerikalizam je stalna kušnja za svećenike koji primljeni ministerij vide kao moć koju treba vršiti, a ne kao slobodno i velikodušno služenje koje treba ponuditi. Navodi

³¹ Usp. Eterović, N. (2022) Sinodalnost : Novi Dinamizam. str 34.

³² Usp. isto, str 35.

³³ Usp. Mardešić, Ž. (2003). About clericalism and anticlericalism today. Nova prisutnost, I (1), 131-131. str 127-128. <https://hrcak.srce.hr/85215> (Pristupljeno 17. ožijka. 2026.)

nas na pomisao da pripadamo skupini koja ima sve odgovore i više ne treba slušati niti ima što učiti. Nesumnjivo, takav klerikalizam može učiniti da posvećene osobe izgube poštovanje prema svetoj i neotuđivoj vrijednosti svake osobe i njezine slobode.³⁴

2.1.2. Posljedice za pastoralni život

Klerikalizam ima vrlo velik negativan utjecaj na pastoralni život Crkve danas jer onemogućava sinodalnost budući da se protivi njezinu temeljnom načelu suradnje i sudjelovanja svih vjernika te zajedničkom hodu pri čemu se vrjednuju različiti darovi i poslanja. Po značenju sinodalnost podrazumijeva uključivost na svim razinama osobito vodeći računa o periferijama kako bi se očitovala stvarna prisutnost i glas svih članova Crkve, sinodalnost u svojoj biti uključuje uzajamni dijalog i slušanje te taj proces nije puko prikupljanje mišljenja nego duhovno razlučivanje koje zahtijeva slušanje Duha Svetoga. Ovakvo slušanje je moguće samo u otvorenosti prema drugome dok klerikalizam predstavlja izopačenost koja izolira svećenika i biskupe od zajednice, a time i od samoga Boga.³⁵

Klerikalizam je zapravo raskid unutarnjih odnosa u Crkvi jer se protivi koncilskom razumijevanju zajedništva, autoriteta i sinodalnosti. Ostvarenje sinodalnosti danas zahtijeva preobrazbu mentaliteta cijele Crkve osobito posvećenih službenika, budući da su svećenici pozvani snagom duha služiti zajednici. Drugi vatikanski koncil naglašava da temelj odnosa u Crkvi nije hijerarhijska nadređenost u dostojanstvu nego zajedničko dostojanstvo svih krštenika iz kojega proizlazi različitost službi pri čemu pastiri i vjernici ostaju povezani uzajamnim nužnim odnosom ljubavi. Kada u tom odnosu nastane udaljenost, podjela, kriza koje dovode do obezvređivanja krsnog dostojanstva i slabljenja zajedništva.³⁶

2.1.3. Potreba promjene mentaliteta

Papa Franjo u apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium* snažno naglašava potrebu duboke „pastoralne i misionarske preobrazbe” koja uključuje promjenu mentaliteta u životu Crkve. On ističe da „san misionarskog obraćenja Crkve” zahtijeva napuštanje samodostatnog i statičnog načina razmišljanja te otvaranje prema dinamici izlaska i

³⁴ Usp. Pope Francis. (2019), *Christus vivit*, br 98.

³⁵ Usp. Murić, B. (2022). Načelno promišljanje o mjestu svećenika u sinodalnom hodu Crkve. *Bogoslovska smotra*, 92 (3), 533-556. str 543. <https://doi.org/10.53745/bs.92.3.7> (Pristupljeno 14.ožujka.2026.)

³⁶ Usp. *isto*, str 544-545.

susreta s drugima. Takva promjena mentaliteta podrazumijeva da se pastoralne strukture, navike i stilovi djelovanja ne shvaćaju kao samosvrha, nego kao sredstva evangelizacije. On posebno upozorava na opasnost pastoralne inercije koja onemogućuje kreativnost i osjetljivost na znakove vremena. U tom smislu, promjena mentaliteta znači prelazak iz održavanja postojećeg stanja prema Crkvi koja je trajno u obraćenju i otvorena Duhu Svetomu. Takav proces uključuje i osobnu i zajedničku dimenziju, gdje se vjernici pozivaju na obnovu načina razmišljanja kako bi navještaj Evanđelja bio vjerodostojniji i djelotvorniji u suvremenom svijetu.³⁷

O potrebi promjene mentaliteta papa Franjo je ustvrdio da klerikalizam je najteža izopačenost koju treba odstraniti. Crkva nije iznad svijeta nego unutar svijeta, kako bi ga fermentirala kao kvasac u tijestu, tako da svaki oblik klerikalizma mora biti zabranjen da ne bude mjesta oholim, arogantnim ili nadmoćnim stavovima. Papa je kritizirao svećenike koji se ponašaju poput službenika, jer je njihova logika moć, a svećenik nije čovjek od moći nego službe, svjedočiti dakle znači pobjeći od svake dvoličnosti, tog licemjerja koje je tako usko povezano s klerikalizmom, bježati od svake dvoličnosti života u sjemeništu, u redovničkom životu i u svećeništvu.³⁸

2.2. Kriza identiteta i autoriteta

Kriza identiteta i autoriteta u Crkvi usko je povezana s klerikalizmom kao devijantnim načinom shvaćanja autoriteta u Crkvi. Naime, klerikalizam označava mentalitet i način vršenja Crkve koji je u suprotnosti s njezinim sinodalnim poslanjem jer umjesto zajedništva i sudjelovanja svih vjernika daje prednost nositeljima službi te stvara udaljenost između klera i naroda, takav pristup koji se može povezati s centralizmom, uniformizmom i pretjeranim naglaskom na instituciji potiskuje raznolikost karizmi i slobodu izražavanja, čime slabi život zajednice. Zapravo, u svojoj biti klerikalizam je devijacija u shvaćanju autoriteta jer umanjuje dostojanstvo krsne milosti svih vjernika i potiče podjele unutar Crkve.³⁹

2.2.1. Zajedničko djelovanje klera i laika u procesima crkvenog razlučivanja

Zajedničko djelovanje klera i laika u crkvenom razlučivanju proizlazi iz potrebe za usklađivanjem procesa donošenja odluka s aktivnim sudjelovanjem svih članova

³⁷ Usp. *Evangelium gaudium*, br 25-26,27,33.

³⁸ Usp. Eterović, N. (2022) *Sinodalnost : Novi Dinamizam*. str 35-36.

³⁹ Usp. Murić, B. (2022). *Načelno Promišljanje o Mjestu Svećenika u Sinodalnom Hodu Crkve*. str 545-546.

Crkve. Riječ je o međusobno povezanim dimenzijama crkvenoga života koje upućuju na zajedničku odgovornost i zajedničko traženje volje Božje u pastoralnim odlukama. U tom okviru autoritet se najčešće izražava kroz hijerarhijsku strukturu, pri čemu svećenička služba ima posebnu ulogu u vođenju zajednice i razlučivanju pastoralnih smjernica, u suradnji s doprinosom i iskustvom vjernika laika. Međutim, nitko ne može govoriti o zdravom odnosu između klerika i laika u kontekstu hijerarhije i participacije kada klerikalizam još uvijek ima mjesto u Crkvi. Stoga, kad se govori o odnosu klera i laika potrebno je prije svega napustiti klerikalizam koji vjernike laike drži podalje od mjesta gdje se donose odluke.⁴⁰

Dok hijerarhija osigurava strukturu i doktrinarnu dosljednost, klerikalizam je iskrivljuje obeshrabrujući sudjelovanje laika, slabeći njihovu aktivnost i potičući pasivnost u široj zajednici. Klerikalizam je time devijantni način pojmanja autoriteta i stav koji poništava osobni identitet kršćana, on povezuje dvije mane i očituje se u crkvenoj stvarnosti kao razdijeljenost, odijeljenost i udaljenost u kojemu se vlastiti identitet uzdiže kao superiornost nad drugima, nad narodom te da je to pojava koja u svojoj pojavnosti negira dostojanstvo same službe i samim tim značenje koje posvećena osoba ima za narod Božji.⁴¹

2.2.2. Strah od gubitka moći

Strah od gubitka moći u crkvenom kontekstu očituje se kao unutarnja nesigurnost nositelja autoriteta koji vlast ne doživljavaju kao služenje, nego kao posjedovanje i kontrolu. U takvom mentalitetu sudjelovanje drugih članova Crkve ne shvaća se kao obogaćenje zajedništva, nego kao prijetnja vlastitoj poziciji i utjecaju. Zbog toga se razvijaju oblici zatvorenosti, centralizacije i naglašavaju hijerarhijske distance, gdje se odluke nastoje zadržati u uskom krugu kako bi se očuvala jasno definirana struktura moći. Takav pristup često vodi prema ograničavanju sinodalnosti, jer se zajedničko razlučivanje doživljava kao slabljenje autoriteta, a ne kao njegovo produbljenje u službi zajednice. Posljedica toga je udaljavanje od naroda Božjega i slabljenje crkvenog zajedništva,

⁴⁰ Usp. *Evangelii Gaudium*, br. 102.

Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html (Pristupljeno 2. travnja. 2026.)

⁴¹ Usp. Murić, B. (2022). Načelno Promišljanje o Mjestu Svećenika u Sinodalnom Hodu Crkve, str 546.

budući da se autoritet sve više gradi na kontroli, umjesto na povjerenju i zajedničkom sudjelovanju u poslanju Crkve.⁴²

Dakle, strah od gubitka moći može se razumijeti kao temelj pogrešnog razumijevanja autoriteta u Crkvi, što papa Franjo prepoznaje kao klerikalizam, devijantni mentalitet koji ugrožava sinodalnost, kada se moć shvaća kao nešto što treba zadržati i kontrolirati, tada se odnosi u Crkvi održavaju na klerikalnoj vertikali, gdje kler upravlja, a vjernici ostaju pasivni, umjesto da se razvijaju horizontalni i suradnički odnosi u duhu uzajamnosti. Takav pristup proizlazi iz implicitnog straha da bi veće sudjelovanje svih vjernika značilo gubitak autoriteta, pa se inzistira na klerikalizmu kao zaštitnom mehanizmu. No, upravo to onemogućuje sinodalne procese, jer sinodalnost pretpostavlja autoritet koji ne kontrolira nego prepoznaje dostojanstvo svake osobe i omogućuje zajedničko razlučivanje i suodgovornost u životu Crkve.⁴³

2.2.3. Pastoralni izazovi u pluralnom društvu

Pastoralne aktivnosti i ostvarenje crkvene misije trenutno su prezahtjevni u današnjem pluralističkom društvu, budući da pluralistički duh može dovesti do neslaganja i sukoba vezanih uz sebične interese, što može dovesti i do društvene i kulturne fragmentacije uzrokujući poteškoće u donošenju odluka za opće dobro cijelog društva. Poziv na obnovu odnosa u Gospodinu Isusu odjekuje u mnoštvu konteksta u kojima njegovi učenici žive i služe poslanju Crkve, pluralnost kultura zahtijeva da se uzme u obzir jedinstvenost svakog kulturološkog konteksta. Međutim, sve kulture iako na različite načine nose znakove relacijskih logika koje su iskrivljene, a katkad i nisu u skladu s evanđeljem.⁴⁴

Zla koja pogađaju naš svijet počevši od ratova i oružanih sukoba te od iluzije da se pravedan mir može postići silom oružja ukorijenjena su u ovoj dinamici. Jednako je destruktivno uvjerenje i da se sve stvoreno, čak i ljudi mogu iskorištavati po volji za profit. Posljedice su brojne i postaju prepreke koje dijele ljude čak i u kršćanskim zajednicama, pri čemu jedni imaju mogućnosti koje su drugima uskraćene, neke od njih su nejednakost između muškaraca i žena, rasizam podjela na kaste, diskriminacija osoba s invaliditetom, kršenje prava manjina svih vrsta. Sve one nose znakove loma koji

⁴² Usp. isto, str 545-547

⁴³ Usp. isto, str 543-544.

⁴⁴ Usp. HAČKO Tomislav., (2025), Za sinodalnu Crkvu, str 42.

ugrožava život bezbrojnih zajednica, osobito u najsiromašnijim regijama, pa i kod cijelih naroda ako ne i cijeloga čovječanstva.⁴⁵

S druge strane pluralnost religija i kultura, različitost duhovnih i teoloških tradicija, raznolikost darova duha i zadaća zajednice, kao i različitost unutar Crkve, poziv su svakoj osobi da prepozna svoju posebnu situaciju. Svatko može pridodati jedinstven i neophodan doprinos za dovršetak zajedničkog rada. Tako se sinodalna Crkva može opisati pomoću slike orkestra: raznolikost instrumenata neophodna je da bi se dao život ljepoti i harmoniji glazbe, unutar koje glas svake osobe odražava vlastite posebne osobine u službi zajedničkog poslanja.⁴⁶

2.3. Izazovi u formaciji svećenika

2.3.1. Sinodalna dimenzija formacije.

Svećenička formacija treba osposobiti kandidate za život i djelovanje u zajedništvu s drugima. Budući prezbiteri pozvani su razvijati sposobnost uspostavljanja bratskih odnosa, suradnje, dijaloga i zajedničke odgovornosti u poslanju Crkve. Takav odgoj uključuje i oblikovanje srca koje je otvoreno za potrebe drugih, sposobno za razumijevanje, praštanje i milosrdno služenje. Na taj način svećenik ne djeluje kao izolirani nositelj službe nego kao graditelj zajedništva koji po uzoru na Krista pristupa ljudima s blizinom, suosjećanjem i pastoralnom osjetljivošću.⁴⁷

U središtu je sinodskoga puta milosrdni pogled Crkve na konkretnoga čovjeka čime su sinodski oci na Izvanrednoj sinodi o obitelji ustvrdili da je Crkva svjesna slabosti mnoge od svoje djece te se, prosvijetljena Kristovim pogledom, okreće s ljubavlju prema onima koji sudjeluju u njezinu životu na nepotpun način i prepoznaje da Božja milost djeluje i u njihovu životu dajući im hrabrost da čine dobro, da se s ljubavlju brinu jedni za druge i budu u službi zajednice u kojoj žive i rade. Takav sinodalni pristup omogućuje da dijalog postane mjesto susreta i rasta, a razlučivanje proces zajedničkog traženja Božje volje u kojem nitko nije unaprijed isključen, nego je svatko pozvan sudjelovati na putu vjere i obraćenja.⁴⁸

⁴⁵ Usp. isto, str 43.

⁴⁶ Usp. isto, str 34-35.

⁴⁷ Usp. John Paul II. *Pastores Dabo Vobis*: br 43.

⁴⁸ Usp. Maršić, Š. (2017). *Pastoral prihvaćanja i milosrđa u aktualnim bračno-obiteljskim izazovima*. Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu. str 251. <https://hrcak.srce.hr/file/379030> (Pristupljeno 18. ožujka. 2026.)

U svojoj Apostolskoj pobudnici *Pastores Dabo Vobis* (1992.) papa Ivan Pavao II., obraćajući se biskupima, svećenicima i vjernicima o formaciji svećenika naglašava trinitarni identitet svećenika koji kao i svaki kršćanski identitet ima svoj izvor u Presvetom Trojstvu koje se objavljuje i daruje ljudima u Kristu te po Duhu Svetom gradi Crkvu kao sjeme i početak Kraljevstva. Svećenik je pozvan biti živa slika Isusa Krista (br. 22.), što podrazumijeva da njegov život i služenje moraju biti trajno usmjereni prema Ocu pod vodstvom Duha Svetoga. U tom svjetlu, formacija kandidata za svećeništvo uključuje i sinodanu dimenziju: odgoj za zajedništvo, slušanje i razlučivanje u Crkvi kako bi budući svećenik ukorijenjen u trinitarnom životu rastao u sposobnosti hoditi zajedno s Božjim narodom prepoznajući djelovanje Duha u zajednici i služeći Crkvi u duhu zajedništva, sudjelovanja i poslanja.⁴⁹

2.3.2. Pastoralna, duhovna i ljudska zrelost

Pastoralna, duhovna i ljudska zrelost predstavljaju međusobno povezane dimenzije svećeničkog i kršćanskog života koje omogućuju autentično služenje Bogu i ljudima pri čemu se duhovna zrelost očituje u trajnom suobličavanju Kristu kroz molitvu, poslušnost Božjoj volji i otvorenost djelovanju Duha Svetoga. Istodobno, ljudska zrelost uključuje razvijenu sposobnost odgovornoga djelovanja, izgradnje zdravih međuljudskih odnosa, samokontrole i empatije prema drugima. Na tim temeljima raste pastoralna zrelost, koja se očituje u sposobnosti služenja zajednici, razlučivanja pastoralnih potreba i vođenja vjernika s ljubavlju i milosrđem. Takva zrelost nije jednokratani cilj, nego trajni proces rasta u vjeri, kreposti i ljubavi, koji omogućuje sve potpunije nasljedovanje Krista i plodonosnije sudjelovanje u poslanju Crkve.⁵⁰

Pod dušobrižništvom se podrazumijeva crkveno i vjerničko djelovanje koje je usmjereno na pomaganje ljudima u svim njihovim životnim situacijama i potrebama, na način kako je to činio Isus Krist imajući za cilj čovjekovo vječno spasenje. Naime, dušobrižnici, svoju dušobrižničku službu obavljaju naučavanjem u vjeri i ćudoređu pri

⁴⁹Usp. John Paul II. *Pastores Dabo Vobis*: br 12.

⁵⁰ Usp. <https://www.gotquestions.org/Srpski/duhovna-zrelost.html> (Pristupljeno 17 svibnja.2026.)

čemu se svi koji se brinu i angažiraju oko dobra ljudskih duša i njihova spasenja mogu nazivati dušobrižnicima.⁵¹

2.3.3. Formacija za dijalog i razlučivanje

Formacija za dijalog i razlučivanje može se vidjeti u ogledalu sinodalnog stila prema kojem sinodalna Crkva treba biti obilježena stilom Isusa Krista. On je susreo ljude, slušao je njihova pitanja i probleme te im je olakšavao razlučivati što trebaju činiti kako bi baštinili vječni život. Prema rimskome prvosvećeniku taj se sinodalni stil može označiti s trima glagolima: *susresti*, *slušati* i *razlučivati*.

- a) *Susresti*: Prvi korak sinodalnosti jest susresti se s određenom osobom, to zahtijeva ne samo pažnju i vrijeme nego i spremnost suosjećati s brigama i tjeskobama, radostima i nadama sugovornika. U tome kršćanin treba slijediti primjer Isusa Krista koji je bio blizak osobama, nije ostajao ravnodušnim prema njima i njihovim problemima nego je prema svakome pokazivao pozornost i brinuo se za svaku osobu.⁵²
- b) *Slušati*: Dobar i pravi susret dolazi od slušanja što se ne događa zapravo samo ušima nego i srcem, u tome kršćanin treba nasljedovati Isusa Krista. Kad slušamo srcem događa se da se drugi osjeća dobrodošao, a ne osuđivan, on slobodno ispriča osobno iskustvo i vlastiti duhovni put. Pogledom na Isusa i na njegovu brigu za svakog čovjeka, papa Franjo postavljao je pitanja: Kakvi smo sa slušanjem? Kakav je sluh našeg srca? Dopuštamo li ljudima da se izraze, da hodaju u vjeri čak i ako imaju teške životne putove, da pridonose životu zajednice bez smetnje odbacivanja ili osuđivanja.⁵³
- c) *Razlučivati*: Susresti, slušati i razlučivati međusobno su povezani i jedno se može dogoditi kao plod drugog. Susret i međusobno slušanje te dijalog nisu sami sebi svrha, oni ne ostavljaju ljude onakvima kakvima su bili prije nego utječu na njihovo mijenjanje. Dijalog pomaže razlučivanju, olakšava čovjeku pogled u sebe samoga kako bi razaznao za što je njegovo srce stvarno vezano.⁵⁴

⁵¹ Usp. BLAŽEVIĆ Velimir., (2014) Župe i župnici : pravno-pastoralni repetitorij Zagreb : Kršćanska sadašnjost. 11 str.65.

⁵² Usp. Eterović, N. (2022) Sinodalnost : Novi Dinamizam, 36-37 str.

⁵³ Usp. isto, str 39.

⁵⁴ Usp. isto, str 41.

Formacija za dijalog i razlučivanje posebno u pogledu razlučivanja, to je nešto vrlo ključno, ne zahtijeva samo dobre sposobnosti razmišljanja ili zdrave meditacije, pa čak ni zdrav um, to je najprije dar koji treba tražiti s povjerenjem u Duhu Svetome i njegovati ga molitvom, trudom, razmišljanjem i čitanjem s dobrom i ispravnom namjerom. S ovim se može prosuditi dolazi li nešto od Duha Svetoga ili dolazi od duha svijeta. Dakle istinsko i ispravno razlučivanje mora biti crkveno kako bi se promicali odnosi koji mogu podupirati i usmjeravati poslanje Crkve. Kao prioritet ističe se potreba primjene evanđeoske mudrosti koja je omogućila jeruzalemskoj apostolskoj zajednici da potvrdi rezultate prvog sinodalnoga događaja riječima: „Zaključismo mi i Duh Sveti.“ (Dj 15, 28), to je razlučivanje koje se može definirati kao crkveno s obzirom na to da ga poduzima Božji narod s obzirom na poslanje.⁵⁵

2.4. Pastoralni izazovi u župnoj praksi

Razumijevanjem pojma župe i onoga što ona uopće znači, prvo, prema kanonskom pravu, župa je definirana kao određena zajednica vjernika trajno uspostavljena u partikularnoj Crkvi, za koju je pastirska briga, pod vlašću dijecezanskog biskupa, povjerena župniku kao njezinu vlastitom pastiru (ZKP, Kan.515).⁵⁶

Prvi konstitutivni element župe može se vidjeti s gledišta Drugog vatikanskog koncila gdje se Crkva označava kao novi Božji narod raširen po cijelom svijetu, a biskupija kao dio Božjeg naroda. Župa se analogno tome u sadašnjem Zakoniku definira kao određena zajednica vjernika konstituirana unutar partikularne Crkve.⁵⁷

2.4.1. Nedostatak sudjelovanja laika

Uglavnom su obveze i prava vjernicima laicima vlastita, u smislu da ih stječu po sakramentima krštenja i potvrde, a ne da ih podjeljuje ili povjerava župnik ili netko drugi. Vlastita su im i u značenju da u poslanju Crkve imaju svoj udio. Vjernici imaju pravo i mogu se udruživati radi promicanja kršćanskog poziva. (ZKP, kan 215) Župnik treba takva društva prihvatiti kao zakonita i korisna te vjernike laike poticati da se u njih učlanjuju i da se angažiraju oko postizanja svrhe zbog koje su osnovana. Međutim, u određenim župama može se osjetiti nedostatak aktivnog sudjelovanja laika zbog različitih

⁵⁵ Usp. HAČKO Tomislav., (2025), Za sinodalnu Crkvu, str 63-64.

⁵⁶ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, (1996) Zakonik Kanonskoga Prava , Proglašen Vlašću Pape Ivana pavla II, S izvorima Glas Koncila. str 261.

⁵⁷ Usp. BLAŽEVIĆ Velimir., (2014) Župe i župnici. str 11.

čimbenika koji mogu proizaći iz strane njihovih župnika ili iz njihove vlastite perspektive i načina na koji se sami ocjenjuju kao dio župne zajednice.⁵⁸

Nedostatak ili slabo sudjelovanje laika u župnom životu može uvelike proizaći iz njihovih župnika, prvenstveno zbog negativnog stava prema njima kao nesposobnima, posebno na mjestima gdje je klerikalizam zauzeo mjesto, gdje se svećenici vide u središtu svake aktivnosti koja se odvija ili se mora odvijati u župi, koji mogu misliti da se bez njih ništa ne može pokrenuti. S time će laicima nesumnjivo nedostajati mogućnosti aktivnog sudjelovanja u crkvenom životu. To će, također, dovesti do osjećaja kod laika da je njihovo mišljenje manje važno, usađuje im se dojam da su crkvene odluke i aktivnosti rezervirane samo za stručnjake, vođe ili službene predstavnike te se na kraju povlače i ostaju pasivni. Sve u svemu vjernici su članovi određene župne zajednice i svoje vjerničke obveze ispunjavaju i prava ostvaruju unutar župe, a istodobno pripadaju i partikularnoj Crkvi i biskupiji te sveopćoj Crkvi. Župnik stoga treba nastojati da kod njih izgrađuje duh sveopćega crkvenog zajedništva, da budu zauzeti za župnu zajednicu, ali i da se osjećaju pripadnicima biskupije i opće Crkve i u skladu s tim da se ponašaju.⁵⁹

2.4.2. Pitanje funkcioniranja župnih vijeća

Prije razumijevanja funkcioniranja župnog vijeća (dalje: ŽPV), ono se shvaća kao župnikovo savjetodavno i djelatno tijelo koje proučava, planira, usklađuje, priprema i provjerava izvođenje pastoralnog rada u župi. Pomaže župniku u pastoralnim pitanjima, predstavljajući brige i potrebe župljana potičući duhovni, a nužno i materijalni rast, a sve to uz jačanje jedinstva u župi. ŽPV je potrebno da bi župna zajednica mogla vršiti svoje pastoralne zadatke. Ono predstavlja i izražava jedinstvo u različitosti karizmi, službi i staleža u župi. Potiče i omogućuje suodgovornost u sudjelovanju svih vjernika u pastoralnom radu u župi na području naviještanja, bogoslužja i dobrotvornosti te time povezuje djelovanje svećenika i laika. Župa može imati ekonomsko i pastoralno vijeće te Caritas koji u međusobno komplementarnim ulogama osiguravaju odgovorno upravljanje, karitativno djelovanje i pastoralno planiranje u okviru jedinstvenog poslanja župe.⁶⁰

⁵⁸ Usp. *iso*, str 68.

⁵⁹ Usp. *isto*, str 68.

⁶⁰ Usp. <https://zupapresvetotrojstvont.ba/pastoralno-vijece/> (Pristupljeno 14. travnja. 2026.)

Caritas je sastavni i nezaobilazni dio poslanja Crkve u župnoj zajednici jer konkretno ostvaruje evanđeosku ljubav kroz služenje osobama u potrebi. Kao što ističe Benedikt XVI. u enciklici *Deus Caritas est*, ljubav ostaje trajna stvarnost u svakom društvu budući da će uvijek postojati siromašni, bolesni, usamljeni i oni na marginama, što znači da je djelovanje Caritasa stalna pastoralna potreba, a ne povremena aktivnost. U župi Caritas omogućuje da se vjera pretvori u konkretna djela solidarnosti i blizine te postaje mjesto susreta s Bogom u služenju bližnjemu. Ako Caritas u župi ne funkcionira ispravno ili je zanemaren dolazi do slabljenja crkvenog svjedočanstva, gubitka osjetljivosti za potrebe najranjivijih te udaljavanja zajednice od njezine temeljne misije služenja, čime se narušava i društvena i evanđeoska vjerodostojnost Crkve.⁶¹

2.4.3. Svećenički fundamentalizam ili otpor promjenama

Religijski fundamentalizam ili otpor promjenama pojavio se krajem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća kao reakcija na uspon liberalne teologije na koju su utjecale ideje prosvjetiteljstva, moderna znanost i povijesno-kritičke metode tumačenja Biblije. Liberalna teologija naglašavala je razumijevanje Biblije u njezinom povijesnom kontekstu i usredotočila se na etički nauk Isusa, a ne na doslovna ili metafizička tumačenja. Kao odgovor, konzervativne protestantske skupine protivile su se ovim modernim i znanstvenim perspektivama tvrdeći da su unutarnji elementi kršćanskog vjerovanja bili, još uvijek jesu i uvijek će biti apsolutni i nepregovarajući; ovaj stav snažno je promoviran objavljivanjem knjige *Osnove: Svjedočanstvo istine između 1910. i 1915.*⁶²

Fundamentalizam u ovome smislu se može razumjeti kao religijski stav koji se razvija u suprotstavljanju znanosti, humanizmu i modernim vrijednostima proizašlima iz prosvjetiteljstva koje se doživljavaju kao prijetnja. U takvom okviru religija se često povezuje s idejom da je vlastita misija borba dobra protiv zla koja zahvaća i društvo u cjelini, pri čemu se naglašava obraćenje pojedinca kao put prema promjeni društva, dok

⁶¹ Usp. <https://www.caritas.eu/caritas-as-an-active-doing-of-the-gospel/> (Pristupljeno.25.travnja.2026.)

⁶² Usp. Tricontinental: Institute for Social Research. (2022). Religious fundamentalism and imperialism in Latin America, str 9. https://thetricontinental.org/wp-content/uploads/2022/12/20221213_D59_EN_Web.pdf (Pristupljeno.20.travnja.2026.)

se u nekim interpretacijama materijalno blagostanje povezuje s Božjom naklonošću, a siromaštvo s nedostatkom vjere i discipline.⁶³

2.5. Zaključne misli

Sinodalna se Crkva danas suočava s brojnim pastoralnim izazovima koji zahtijevaju obraćenje mentaliteta, obnovu odnosa i trajnu formaciju. Klerikalizam, kriza identiteta i autoriteta, strah od gubitka moći te nedostatak sudjelovanja laika predstavljaju ozbiljne prepreke izgradnji autentičnog zajedništva i suodgovornosti. Istodobno, pluralno društvo i izazovi župne prakse traže svećenike sposobne za dijalog, razlučivanje i suradnju s cijelim Božjim narodom. Stoga je nužno promicati sinodalni stil života i djelovanja u kojem se autoritet ostvaruje kao služenje, a svi vjernici aktivno sudjeluju u poslanju Crkve. Tako sinodalnost postaje put obnove pastoralnog djelovanja i vjerodostojnijeg svjedočenja Evanđelja u suvremenom svijetu.

⁶³ Usp. *isto*, str 10-11.

3. PERSPEKTIVE PASTORALNOG DJELOVANJA SVEĆENIKA U SINODALNOJ CRKVI

3.1. Svećenik kao animator i koordinator zajedništva

3.1.1. Pastoralno razlučivanje

Značenje samog razlučivanja naziva se duhovnim putem, osobnim i zajedničkim, koji nam pomaže spoznati, odabrati i izvršiti Božju volju. U životu i djelu kršćanske zajednice očituje se mudrost križa (usp. 1 Kor 1,23), a ne istina filozofija ovoga svijeta (1 Kor 2,6). Stoga to nije čin puke ljudske razboritosti i zdravog razuma, već čin vjere. Prepoznavanje Božjih putova zahtijeva ne samo predanost istraživanju, već i spremnost na prihvaćanje prosvjetljenja Duha, koji potiče um da razumije stvari koje ne može razumjeti svojom prirodnom sklonošću. Bitni zahtjev teološko-pastoralne metode očituje se u činjenici pronalaska ispravnog teološko-pastoralnog načina prenošenja evanđeoske poruke u sociokulturnom okruženju koje se neprestano mijenja. Papa Franjo to s pravom naziva promjenom epohe budući da nitko ne posjeduje razlučivanje jer je to dar Duha, a njegova provjera podrazumijeva ustrajno istraživanje i vjernost Božjoj volji.⁶⁴

U sinodalnoj Crkvi prezbiteri su pozvani živjeti svoju službu u duhu blizine s narodom, prihvaćanja i slušanja svakoga, otvarajući se sinodalnom stilu. Prezbiteri sa svojim biskupom čine jedan jedinstveni prezbiterij (LG 28) i surađuju s njim u razlučivanju darova te u praćenju i vođenju mjesne Crkve, s posebnom pozornošću na očuvanje jedinstva. Pozvani su živjeti svećeničko bratstvo i zajedno surađivati u pastoralnoj skrbi.⁶⁵

U svjetlu pastoralnih načela milosrđa prema obiteljima, kao i prihvaćanja osoba s poteškoćama u radu papa Franjo potiče pastire da budu milosrdno načelni u svom pastoralnom razlučivanju u skladu s različitim situacijama. On naglašava da zbog raznolikosti bračnih i obiteljskih situacija Crkva ne može dati opća, jednaka pravila za sve slučajeve, umjesto toga poziva na odgovorno pastoralno i osobno razlučivanje svakog pojedinog slučaja uzimajući u obzir da se odgovornost razlikuje od osobe do osobe i da posljedice crkvenih pravila ne moraju uvijek biti iste. Također ističe da u nekim

⁶⁴ Usp. Čondić, A. (2025). Theological-Pastoral Discernment on Sergio Lanza and Pope Francis. Služba Božja, 65 (1/2), 55-80. <https://doi.org/10.34075/sb.65.1.3> (Pristupljeno 23.svibnja.2026)

⁶⁵ Usp. HAČKO Tomislav., (2025), Za sinodalnu Crkvu str 55.

situacijama kroz takvo razlučivanje može biti utvrđeno da nema ozbiljne osobne krivnje čak i ako objektivno postoji grešna situacija. U takvim slučajevima osoba može i dalje biti u Božjoj milosti, rasti u ljubavi i primati pomoć Crkve.⁶⁶

Nadalje papa Franjo vidi pastoral prihvaćanja i milosrđa u aktualnim bračno-obiteljskim izazovima koji treba još snažnije zaživjeti u našoj pastoralnoj praksi. Pastoralno razlučivanje treba se temeljiti na putu Crkve koji je put Isusa. Dakle, on govori o logici milosrđa u pastoralnom razlučivanju u kojem će se ne umanjujući vrijednost evanđeoskog ideala s ljubavlju i strpljivo pratiti eventualne etape rasta osoba u njihovom postupnom razvoju ostavljajući prostora Gospodinovu milosrđu. Stoga u pastoralnom razlučivanju trebamo biti osjetljivi na dobro koje Duh Sveti sije usred ljudskih slabosti, njegovati stav suosjećanja prema slabim osobama, kloniti se njihova proganjanja ili oštih i brzopletih sudova.⁶⁷

3.1.2. Vodstvo kao služenje

Isusov stil vodstva često se naziva *vodstvo kao služenje*, izraz koji je skovao Robert K. Greenleaf. 1970. godine, što je danas prihvaćeno među mnogim autorima, teoretičarima i praktičarima vodstva. Naime, u početnom eseju o vodstvu kao služenju, Greenleaf sugerira da vođa treba ponajprije djelovati kao sluga koji djelujući s integritetom i duhom izgrađuje povjerenje, uzdiže ljude i pomaže im rasti, a potom kao vođa kome se vjeruje i koji oblikuje živote drugih idući naprijed i kako bi pokazao put.⁶⁸

Vodstvo kao služenje pristup je usmjeren na potrebe i interese drugih pomažući im da rastu osobno i profesionalno. Green Leaf sugerira da vođa – sluga započinje djelujući s integritetom, stvarajući odnose povjerenja i pomažući drugima da uče, rastu i sami se razvijaju u vođe. Vođa – sluga služi sljedbenicima umjesto obrnuto. Kad su vođe istinski posvećene razvoju sljedbenika omogućuju im slobodu eksperimentiranja, preuzimanje rizika pa i činjenje pogrešaka bez straha od kazne.⁶⁹

Vodstvo kao služenje uključuje i moć i služenje. Naime, ako se vodstvo definira kao process utjecanja na grupu sljedbenika u smjeru zajedničkog cilja, kako Green Leaf

⁶⁶ Usp. Maršić, Š. (2017). *Pastoral prihvaćanja i milosrđa u aktualnim bračno-obiteljskim izazovima*, str 254.

⁶⁷Usp. isto, str 254.

⁶⁸ Usp. Dan R. Ebener,(2010) *Vodstvo kao Služenje: Model Vodstva za Vašu Župu*, MATE d.o.o Zagreb. str. 11.

⁶⁹ Usp. isto, str.11-12.

ističe, proces utjecaja uključuje moć, a ona je za znanost vodstva, ono što je energija za znanstvenu fiziku. Moć omogućuje da se stvari događaju, jednostavno se definira kao sposobnost djelovanja. Ona se može umnožiti kroz proces osnaživanja. Dijeljenje moći s drugima povećava spremnost, sposobnost, vještine i resurse sljedbenika za obavljanje posla povećavajući time njihovu uspješnost.⁷⁰

Kad je u pitanju služenje, ono kao i moć ima jednu mističnu značajku, može se koristiti za unapređenje kapaciteta drugih osoba, umnožava se kad su oni koji su bili služeni potaknuti služiti drugima. Vodstvo kao služenje zahtijeva i moć i služenje pri čemu vođa stavlja interese i potrebe sljedbenika ispred vlastitih.⁷¹

3.1.3. Duh Sveti kao protagonist sinodalnosti

Sinodalnost je prije svega duhovno raspoloženje koje prožima svakodnevni život krštenika i svaki vid poslanja Crkve. Sinodalna duhovnost proizlazi iz djelovanja Duha Svetoga i zahtijeva slušanje Božje riječi, kontemplaciju, šutnju i obraćenje srca. Papa Franjo u uvodnom govoru drugog zasjedanja sinode rekao je da je Duh Sveti siguran vodič, a naš je prvi zadatak naučiti razlikovati njegov glas u svima i u svemu, nadalje da sinodalna duhovnost zahtijeva i askezu, poniznost, strpljivost i spremnost na praštanje i oproštenje.⁷²

Prigodom otvaranja 16. redovne opće skupštine Biskupske sinode 4. listopada u Vatikanu papa Franjo nastavio je naglašavati činjenicu da je Duh Sveti protagonist crkvenog života, opisujući ga kao onoga koji stvara sklad, koji je veza zajedništva između različitih dijelova. On je naglasio da je Duh Sveti glavni protagonist Sinode i života Crkve, onaj koji Crkvu vodi naprijed uzimajući je za ruku i tješeći je na putu. Sinoda prema njemu nije parlament ni politički proces nego duhovno događanje u kojem se svatko može slobodno izraziti, ali konačno vodstvo dolazi od Duha Svetoga. On stvara jedinstvo koje ne briše različitosti nego ih povezuje u sklad koji nije uniformiranost ni jednostavna sinteza, već živo zajedništvo različitih dijelova. Ako bi svi razmišljali

⁷⁰ Usp. *isto*, str. 13-14.

⁷¹ Usp. *isto*, str.15.

⁷² Usp. HAČKO Tomislav., (2025), *Za sinodalnu Crkvu*, str 35.

potpuno isto bez nijansi to bi zapravo značilo da Duh nije djelovao, jer on čuva i oblikuje različitost unutar Crkve i vodi je u vjeri.⁷³

3.2. Liturgija i evangelizacija u sinodalnom ključu

3.2.1. Liturgija kao mjesto zajedništva

Suvremeni problem liturgije je pluralizacija rimskog obreda koja dovodi do fragmentacije crkvenog jedinstva na sakramentalnoj razini. Taj se fenomen pojačava s rastom crkvenih pokreta i pokušajima da se jedinstvo gradi na drugim osnovama.⁷⁴

Liturgija u crkvenim pokretima riskira da ne bude objektivna stvarnost nego ona koja polazi i završava sa samim sudionicima. Zajedništvo tako biva shvaćeno i prihvaćeno kao plod inicijative same zajednice. U žudnji za snažnim ja, liturgija se više događa kao simptom religiozno motiviranog procesa individualizacije, odnosno kao trenutak traženja vlastitog identiteta, negoli stvarni simbol crkvenog jedinstva te mjesto otkrića Crkve.⁷⁵

Sakramentalno jedinstvo i liturgijska zajednica međusobno se ogledaju u kristološkoj vertikali koja od Crkve tvori *communio*, epifaniju prisutnosti onoga koji u zazivu Duha sabire Crkvu u jedino tijelo i jedan duh. Stoga liturgijska zajednica nije epifanija same sebe nego očitovanje one prisutnosti koja ju utemeljuje i sabire, oblikuje i ostvaruje jedinstvo i raznolikost, koji prožimaju odnose liturgijske zajednice, po svojoj se naravi opiru posebnosti i bilo kojoj drugoj vrsti ekskluzivizma. Liturgijsko zajedništvo koje provire iz zajedništva s Kristom ostvaruje se u susretu Boga i ljudi međusobno. Ono je stoga obilježeno raznolikošću, otvorenim odnosima u kojima valja prepoznati i priznati različitost te korigirati iluzije prevrijednovanja vlastitog identiteta. Otajstvo koje kršćani slave u savezu zajedništva i jedinstva proizlazi iz iste vjere, iz iste pripadnosti i iz istog sudjelovanja na slavljenom otajstvu. Dakle, liturgija kao mjesto zajedništva treba biti središnje mjesto crkvenog zajedništva i zapravo cilj djelovanja crkvenih pokreta i župa kako bi se očuvala njihova povezanost s cijelom Crkvom. Pastoralno djelovanje mora se

⁷³Usp. <https://hkm.hr/vijesti/vatikan/papa-franjo-ako-je-duh-sveti-protagonist-to-ce-bit-dobra-sinoda/> (Pristupljeno 15. svibnja.2026)

⁷⁴ Usp. Žižić, Ivica. Liturgija – Mjesto Zajedništva ili Razlog Nejedinstva U Župi? Odnos Crkvenih Pokreta Prema Liturgiji Crkve. Split. str 459. <https://hrcak.srce.hr/file/44371> (Pristupljeno 25. svibnja.2026.)

⁷⁵ Usp. *isto*, str 465-466.

onda usmjeriti na liturgiju kao izvor crkvenog života i na ostvarenje stvarnog sakramentalnog jedinstva.⁷⁶

3.2.2. Misijska otvorenost župe

Katekizam Katoličke Crkve govori o razlogu misijske otvorenosti Crkve općenito, predstavljajući je misionarskom po naravi: „Crkva je oduvijek crpila obvezu i snagu svoga misijskog zanosa iz Božje ljubavi prema svim ljudima: »Ljubav nas Kristova obuzima.« (2 Kor 5, 14). Uistinu Bog hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine; Bog hoće spasenje svih po spoznanju istine, spasenje naviješta se u istini. Oni koji su poslušni poticaju Duha istine već su na putu spasenja, ali Crkva, kojoj je ta istina povjerena, mora njihovoj želji ići ususret, da im je ponudi. Upravo jer vjeruje u sveopći naum spasenja, Crkva mora biti misijska.“⁷⁷

Misijska otvorenost župe očituje se u njezinoj spremnosti na susret i dijalog sa svima, osobito s onima koji još nisu prihvatili evanđelje. Takav dijalog nije samo sredstvo naviještanja vjere, nego i prilika za prepoznavanje tragova istine i dobra koje je Bog već posijao među ljudima i narodima. Otvorena i misionarska župa nastoji te vrijednosti prepoznati, produbiti i usmjeriti prema punini istine u Kristu pridonoseći duhovnom rastu pojedinaca i izgradnji zajedništva na slavu Božju i na dobro čovjeka.⁷⁸

Na prigodu 97. svjetskog dana misija papa Franjo upućuje poruku nadahnutu evanđeoskim izvještajem o učenicima na putu u Emaus: „Dok su tako razgovarali i raspravljali približi im se sam Isus i pođe s njima i rekoše jedan drugomu: nije li gorjelo srce u nama dok nam je putem govorio i otkrivao pisma?“ (Lk 24,15.32) i polazeći od tog događaja Papa ističe da susret s uskrslim Kristom budi *žar u srcu* koji potiče učenike da odmah ustanu i krenu na put svjedočenja, te time želi naglasiti da je Crkva po svojoj naravi misijska iznutra zapaljena iskustvom evanđelja, a izvana poslana svima. Bez tog žara upozorava da se čovjek umara i gubi smjer dok s njime postaje sposoban ustrajno ići u susret drugima unatoč izazovima koji danas žele ugasiti vjeru i oslabiti kršćansko poslanje.⁷⁹

⁷⁶ Usp. isto, str 568.

⁷⁷ Usp. Hrvatska biskupska konferencija, (2016) *Katekizam Katoličke Crkve* Dorađeno izdanje. Zagreb: Glas Koncila, br 850-851..

⁷⁸ Usp. isto, br 856.

⁷⁹ Usp Don J. Banić, (Misionar u Ugandi.) Materijalna pomoć misijama ne smije biti prvotna. <https://www.nedjelja.ba/hr/komentari/intervju/materijalna-pomoc-misijama-ne-smije-biti-prvotna/31086> (Pristupljeno 21. Svibnja.2026)

3.2.3. Evangelizacija kroz slušanje i dijalog

Kako bismo vidjeli koje je mjesto svećenika u sinodalnom putu Crkve kroz evangelizaciju i kakvo se misionarsko obraćenje kršćana očekuje na tom putu, čini se logičnim početi od samog značenja sinodalnosti kao ključne riječi koja osvjetljava mjesto svakog člana Božjeg naroda. Evangelizacija na ovom sinodalnom putu je proces i tijekom događaja koji uključuju slušanje, promišljanje, razgovor, dijalog, pripremu i raspravu o različitim aspektima i mogućnostima. To jača iskustvo sudjelovanja i savjetovanja koje poprima svoje aktivno značenje u svojevrsnom sudjelovanju u donošenju odluka.⁸⁰

Evangelizacija kroz slušanje i dijalog u sinodalnoj Crkvi predstavlja važan, ali i zahtjevan put razlučivanja načina naviještanja Evanđelja u suvremenom svijetu. U tom kontekstu postoji opasnost da se dijalog počne shvaćati kao krajnji cilj, umjesto kao sredstvo koje vodi prema susretu s Kristom i navještaju vjere. Crkva je, prema Kristovoj zapovijedi: „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode“ (Mt 28,19), pozvana naviještati Isusa Krista kao jedini put spasenja, pri čemu su slušanje i dijalog bitni izrazi sinodalnog hoda i pastoralne blizine. Međutim, kada se dijalog odvoji od misionarskog poslanja postoji rizik gubitka jasnoće u izražavanju vjere i slabljenja evangelizacijskog žara. Sinodalnost, pravilno shvaćena, ne relativizira istinu, nego potiče zajedničko traženje njezina dubljeg razumijevanja u Duhu Svetome. Stoga put sinodalne Crkve zahtijeva da se dijalog i navještaj međusobno prožimaju, tako da Crkva ostane vjerna svom poslanju – voditi ljude prema Kristu kroz otvorenost, slušanje i jasno svjedočenje Evanđelja.⁸¹

Sinodalnost nam dopušta gledati Crkvu kao onu koja se nalazi u pokretu na zajedničkom putu poput prve Crkve. Taj put je misionarski put koji ide od osobnog obraćenja u susretu s Uskrslim, zatim navještaja u susretu s drugima pa do svjedočenja, obraćenja i izgradnje zajednice. Sinodalnost uključuje vrijeme i povijest i zato sinodalnost nije stanje nego je životnost ili, bolje rečeno, život Crkve. Ona uvijek potiče i podsjeća Crkvu da se treba neprestano preobražavati i obnavljati, da obnavlja i prilagođava svoje strukture zahtjevima poslanja i navještaja.⁸²

⁸⁰ Usp. Murić, B. (2022). Načelno Promišljanje o Mjestu Svećenika u Sinodalnom Hodu Crkve. str 538-539.

⁸¹ Usp. <https://rastimougospodinu.com/vl-silvio-spanjic-evangelizacija-ili-dijalog/> (Pristupljeno 24. Svibnja.2026)

⁸² Usp. Murić, B. (2022). Načelno Promišljanje o Mjestu Svećenika u Sinodalnom Hodu Crkve. str 539.

3.3. Sinodalna praksa u životu Crkve

3.3.1. Slušanje i sinodalne skupštine

Sinodalne skupštine su crkvena okupljanja koja izražavaju i ostvaruju biskupsku zajednicu (*episcopalis communio*) u jedinstvu s Rimskim prvosvećenikom, u kojem biskupi, a prema potrebi i drugi članovi Božjeg naroda, zajednički razlučuju važna pitanja vjere i pastoralnog djelovanja u Crkvi. Papa Franjo u apostolskoj konstituciji *Episcopalis communio* ističe da Sinoda biskupa djeluje kao konkretan izraz kolegijalnog zajedništva biskupa s Papom, u kojem se očituje zajedničko slušanje Duha Svetoga i crkvena odgovornost u donošenju smjernica za život Crkve⁸³

Prema kanonskim uredbama postoje tri vrste sinodalnih skupština, opća redovita, izvanredna i posebna pri čemu se po Zakoniku kanonskog prava precizira da se i na općim i izvanrednim skupštinama raspravlja o stvarima koje se izravno odnose na dobrobit opće Crkve, dok se na posebnim skupštinama pak raspravlja o temama koje se izravno odnose na određeni kraj ili određene krajeve.⁸⁴

Tema sinodalne skupštine uopće je usko povezana s aktualnim pastoralnim pitanjima Crkve u suvremenom svijetu, pri čemu je biskupska sinoda kroz povijest doživjela određeni razvoj. U starijoj sinodalnoj praksi bilo je predviđeno razmatranje više različitih tema unutar iste skupštine. Tako su, primjerice, na prvoj općoj sinodskoj skupštini sinodalni oci raspravljali o pet glavnih područja: načelima za reviziju Zakonika kanonskoga prava, pitanjima sjemeništa, svetoj liturgiji, tadašnjim pogrešnim naučavanjima i poteškoćama, kao i o pojedinim pitanjima vezanim uz mješovite brakove.⁸⁵

Na drugoj općoj redovitoj skupštini 1971. obrađivane su dvije teme: ministerijalno svećeništvo i pravda u svijetu. Ostale opće redovite skupštine obrađivale su samo po jednu temu. Bilo bi korisno podsjetiti koje su to: evangelizacija u suvremenom svijetu (1974.), zatim kateheza u našem dobu (1977.), kršćanska obitelj (1980.), pokora i pomirenje u poslanju Crkve (1987.), odgoj i izobrazba svećenika u današnjim okolnostima (1990.), posvećeni život i njegovo poslanje u Crkvi i svijetu (1994.), biskup služitelj evanđelja Isusa Krista za nadu svijeta (2001.), Euharistija – izvor i vrhunac života

⁸³ Usp. *Episcopalis communio*, br. 6–7.

⁸⁴ Usp. Eterović, N. (2022) *Sinodalnost : Novi Dinamizam*. str 88.

⁸⁵ Usp. *isto*, str 90.

i poslanja Crkve (2005.), Božja Riječ u životu i poslanju Crkve (2008.), nova evangelizacija za prenošenje kršćanske vjere (2014.), poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu (2015.), mladi, vjera i razlučivanje zvanja (2018.), za sinodalnu Crkvu: zajedništvo sudjelovanje i poslanje (2023.).⁸⁶

U apostolskoj konstituciji *Episcopalis communio*, Papa Franjo dalje naglašava da se Sinoda biskupa treba razvijati kao prostor dubljeg dijaloga i suradnje među biskupima te s rimskim prvosvećenikom, uvijek u službi Božjega naroda koji po krštenju sudjeluje u životu Crkve. U tom kontekstu slušanje postaje temeljni element sinodalnog djelovanja jer biskup, iako učitelj vjere, ujedno ostaje i učenik koji sluša *sensus fidei* svih vjernika. Upravo se kroz takvo slušanje i uključivanje cijelog Božjeg naroda sinodalne skupštine u današnjem pastoralnom djelovanju Crkve shvaćaju kao povlašteno mjesto razlučivanja i zajedničkog traženja odgovora na izazove suvremenog svijeta.⁸⁷

3.3.2. Jačanje župnih pastoralnih vijeća

Sinode i sinodalni stil djelovanja omogućuju svim članovima Crkve sustavno i organizirano življenje vlastite suodgovornosti. Sinodalnost se ponajprije i isključivo odnosi na povezivanje svih crkvenih subjekata u organski povezanu suodgovornu cjelinu u kojoj su točno određene i nepromjenjive bitne razlike s obzirom na službe i uloge, pri čemu se svaki krštenik može u okvirima vlastite karizme ostvariti kao suodgovoran sudionik u poslanju Crkve. Župno pastoralno vijeće u mjesnoj Crkvi ili župi shvaća se kao savjetodavno tijelo sastavljeno od laika župe, nužno zajedno sa župnikom, čija je uloga pomagati u planiranju, organiziranju i kontroli života župe u različitim aspektima, predlagati i pomagati u koordinaciji pastoralnih aktivnosti poput kateheze, misa, karitativnih djela i raznih zajedničkih okupljanja, za dobrobit svih župljana.⁸⁸

Dakle, kada je riječ o mjesnoj Crkvi, tada se ponajprije misli na župu, kao temeljnu organizacijsku ustanovu zajedničkog kršćanskog života te se zbog toga ispravno ostvarenje cjelokupnog evangelizacijskog procesa nezaobilazno mora započeti od obnove župnih struktura u svjetlu ispravno shvaćene sinodalnosti. Sinodalnost na župnoj razini ostvaruje se kroz dva vida, kroz *implicitnu* i *eksplicitnu* sinodalnost. Dok se implicitna odnosi na svjedočenje i življenje vjere u obiteljskom, društvenom i radnom

⁸⁶ Usp. *isto*, str 90-91.

⁸⁷ Usp. *Episcopalis communio*, br. 5–7.

⁸⁸ Usp. ŠOTA, Stanislav. Analiza i Kritički Osvrt na Župna Pastoralna Vijeća i Njihove Odbore u Đakovačko–Osječkoj Nadbiskupiji. str 87. <https://hrcak.srce.hr/file/236026> (Pristupljeno. 8. lipnja. 2026)

okružju u kojem župljani žive, eksplicitna se ostvaruje kroz forme suradnje na župnoj razini, pri čemu se u prvom redu misli na župna pastoralna vijeća i pripadajuće odbore.⁸⁹

Pastoralno vijeće ima samo savjetodavni glas i ravna se prema odredbama koje donose dijecezanski biskupi (usp. kan. 536, § 2).⁹⁰ Naime, ono ne donosi odluke, nego je po svojoj naravi savjetodavno tijelo koje župniku iznosi primjedbe i prijedloge na evangelizacijsko – pastoralno – katehetskom području. Savjetodavno odlučivanje uvijek mora sadržavati župnikovo suglasje. Na taj je način župno pastoralno vijeće, uz pripadajuće odbore, jedna od prvotnih struktura sinodskog duha, naravi i suodgovornosti. Riječ je o sinodalnom tijelu koje je strukturirano kao ogledalo župne zajednice, čija je temeljna svrha kroz institucionalnu suodgovornost, angažiranost i suradnju s vjernicima laicima, praktičnim vjernicima biti savjetodavno tijelo koje u župi unapređuje i jača pastoralno djelovanje u suradnji sa župnikom.⁹¹

3.3.3. Uključivanje mladih i marginaliziranih

Budući da sinodalnost znači hodati zajedno, Crkva se raduje tom zajedničkom putu ne ostavljajući nikoga iza sebe, nego prepoznavajući i vrednujući doprinos svakoga, osobito onih na marginama. Uključivanje mladih i marginaliziranih od osobite je važnosti jer Crkvu obogaćuje svježim perspektivama i iskustvima koja doprinose njezinu poslanju i pastoralnom djelovanju. Na mjesnoj razini, kao i u cjelokupnom katoličkom jedinstvu, Crkva se očituje kao mreža odnosa u kojoj se proročki promiču kultura susreta, socijalna pravda, uključivanje isključenih skupina, bratstvo među narodima te briga za zajednički dom. Konkretno ostvarivanje ovoga proročanstva zahtijeva da se dobra svake Crkve dijele u duhu solidarnosti, bez paternalizma ili podređenosti i uz poštivanje različitosti i u promicanju zdrave uzajamnosti.⁹²

Apostolska pobudnica *Christus vivit* snažno ističe važnost uključivanja mladih u život i poslanje Crkve. Papa Franjo naglašava da je Krist živ i da poziva mlade na život u punini, dajući im nadu, snagu i mjesto u crkvenoj zajednici. Istodobno, ističe da promišljanje o mladima nije zadaća samo njih samih, nego cijeloga Božjeg naroda, što je

⁸⁹ Usp. *isto*, str 87.

⁹⁰ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, (1996) *Zakonik Kanonskoga Prava*, str 273.

⁹¹ Usp. ŠOTA, Stanislav. *Analiza i Kritički Osvrt na Župna Pastoralna Vijeća i Njihove Odbore u Đakovačko–Osječkoj Nadbiskupiji*. str 87-88.

⁹² Usp. HAKKO Tomislav., (2025), *Za sinodalnu Crkvu*, str 89.

osobito naglašeno u sinodalnom procesu koji potiče zajedničko slušanje, razlučivanje i sudjelovanje. Nadalje, biblijski primjeri Josipa, Samuela, Davida, Salomona i Jeremije pokazuju da Bog već od najranijih vremena povjerava mladima važne zadaće u ostvarivanju svojega nauma spasenja te da mladost nije prepreka, nego povlašteno vrijeme poziva, rasta i služenja.⁹³

Papa Franjo naglašava da je Crkva pozvana biti otvorena i uključiva zajednica koja s posebnom pažnjom prati i prihvaća osobe koje se nalaze na društvenim i crkvenim rubovima. Posebna se još pozornost posvećuje mladima koji se suočavaju sa siromaštvom, migracijama, nasiljem, diskriminacijom i drugim oblicima isključenosti, ističući potrebu njihova aktivnog sudjelovanja u životu crkvene zajednice i prepoznavanja njihovih darova i potencijala. Na taj način uključivanje onih koji se nalaze u ranjivim životnim okolnostima postaje sastavni dio poslanja Crkve, koja je pozvana biti prostor prihvaćanja, zajedništva i sudjelovanja za sve.⁹⁴

3.3.4. Razmjena darova

Sinodalna praksa u životu Crkve posebno se očituje kroz razmjenu darova, gdje Katolička crkva, vođena darovima Duha Svetoga, prepoznaje da i crkve drugih obreda mogu donijeti vlastito bogatstvo tradicije, iskustva i karizme. Taj sinodalni stil Crkve može se ostvariti u međusobnom slušanju, dijalogu i suradnji u kojoj se otkriva djelovanje istog Duha, Gospodina i Boga koji djeluje u svima. Sinodalnost se stoga živi kao zajednički put crkava koje se međusobno obogaćuju, prihvaćajući različitosti kao dar, a ne kao prepreku, kako bi izgradile jedinstvo u različitosti i služile dobru cijelog Kristova tijela. U svjetlu Pavlovih riječi o različitim darovima, službama i aktivnostima, kaže se da „Iako postoje različiti darovi, službe i djelovanja među ljudima, svi dolaze od istog Duha, Gospodina i Boga. Svakoj osobi daje se neki dar Duha za opće dobro.” (1Kor 12,4-7).

Naš zajednički hod kao Isusovih učenika na ovim različitim mjestima, s našim različitim karizmama i službama, dok istovremeno sudjelujemo u razmjeni darova među Crkvama, učinkovit je znak ljubavi i milosrđa Boga u Kristu udahnutom u Duhu koji prati, podržava i usmjerava put čovječanstva prema Kraljevstvu Božjem. Ova razmjena darova uključuje svaki aspekt crkvenog života. Crkva ispunjava svoju misiju

⁹³ Usp. *Christus vivit*, br 1-4, 6-11.

⁹⁴ Usp. *isto*, br 67-76, 242.

preuzimajući i potičući „bogatstva, resurse i običaje naroda ukoliko su dobri i preuzimajući ih čisti, jača ih i uzdiže“ (LG 13). To čini jer je i utemeljena u Kristu kao Božji narod iz svih naroda zemlje i dinamički je strukturirana u zajedništvu mjesnih Crkava, njihovih grupacija i Crkava *sui iuris* unutar jedne Katoličke Crkve. Poticaj apostola Petra: „Kao dobri upravitelji mnogostruke Božje milosti služite jedni drugima darom koji je tko primio.“ (1 Pt 4,10) nesumnjivo se može primijeniti na svaku mjesnu Crkvu.⁹⁵

3.4. Perspektive za budućnost

3.4.1. Obnova svećeničke duhovnosti

Duhovna obnova označava proces produbljivanja osobnog i zajedničkog odnosa s Bogom, koji uključuje obraćenje srca, rast u vjeri, molitvi i otvorenosti djelovanju Duha Svetoga. U kršćanskom smislu ona nije tek povremeni vjerski događaj, nego trajni put preobrazbe života kojim vjernik nastoji sve potpunije živjeti svoje krsno poslanje. Duhovna obnova obuhvaća obnovu nutarnjeg života, jačanje sakramentalnog zajedništva s Kristom te osposobljavanje za autentično svjedočenje Evanđelja u Crkvi i društvu. Upravo u tom kontekstu može se promatrati i katolička karizmatika obnova, koja naglašava obnovljenu otvorenost darovima i djelovanju Duha Svetoga u životu vjernika i crkvene zajednice.⁹⁶

Duhovni život svećenika mora se sveobuhvatno obnoviti i usmjeriti na put kojim je Crkva krenula hodeći zajedno, budući da je svećenik istovremeno i vođa pozvan biti primjer svima. Crkveno vodstvo zahtijeva veću pozornost u formaciji svećenika i laika kako bi se upoznale prednosti i nedostaci različitih stilova vodstva te promicalo vodstvo kao služenje u skladu s Evanđeljem. Za crkve bi to moglo značiti pokretanje programa vodstva kao dijela seminara koji su usmjereni posebno na Isusov stil vodstva, uključivanje vodstva kao služenje u programu stalne edukacije svećeništva, pokretanje rekolekcija o vodstvu kao služenju koje će reflektirati o stavovima i stilovima vodstva.⁹⁷

⁹⁵ Usp. Synod of Bishops. (2024), *For a Synodal Church: Communion, Participation, Mission. Final Document of the XVI Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops (2021–2024)*. Vatican City, str 42.

⁹⁶ Usp. Lovro Zenko, Katolička karizmatika obnova kroz dokumente Katoličke Crkve, *Služba Božja* 64, br. 4 (2024), 395–416, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/319605> (Pristupljeno 31. svibnja 2026.) str 28-29.

⁹⁷ Usp. Dan R. Ebener, (2010) *Vodstvo kao Služenje: Model Vodstva za Vašu Župu*, str 177.

3.4.2. Trajna formacija za sinodalno vodstvo

Kada se Crkva danas čini više institucijom nego zajednicom, vođe se automatski pojavljuju kao menadžeri, a ne vođe. U kontekstu buduće situacije Crkve, potrebni su učinkovitiji predstavnici s karakterom vođe, a ne menadžera. S obzirom na kritičnu potrebu za vodstvom u Crkvi i u društvu razvijanje vođa treba promatrati neodgodivu i važnu zadaću. Jednostavno nije moguće voditi i organizirati župu bez pozivanja i novačenja, razvijanja, podržavanja i treniranja ljudi. Lako je zapeti u svakodnevnim hitnim poslovima koje u župi treba obaviti, ponekad se zaboravi posvetiti energiju dalekosežnim i važnim stvarima kao što je razvijanje budućih vođa. Ako vođa nije fokusiran na važan posao razvijanja vođa unutar zajednice, pozornost župe će se okrenuti drugim hitnim stvarima. Jedna od razlika između vodstva i menadžmenta je ta da se vođe usredotočuju na bitna pitanja koja uključuju promjenu, oblikovanje vizije kao i neka buduća pitanja dok menadžeri više vremena troše na hitna svakodnevna pitanja koja ne moraju nužno biti vođena.⁹⁸

Trajna formacija za sinodalno vodstvo podrazumijeva kontinuirani proces duhovnog, intelektualnog i pastoralnog rasta kojim se buduće svećenike, redovnike, redovnice i sve vjernike osposobljava za zajedničko razlučivanje, odgovorno sudjelovanje i služenje u životu Crkve. U središtu takve formacije nalazi se lik dobrog Samarijanca (Lk 10,30–37), koji predstavlja uzor sinodalnog vođe: osobu koja pažljivo sluša potrebe drugih, prepoznaje patnju bližnjega, pokazuje suosjećanje i djeluje u službi općega dobra bez isključivanja ili predrasuda. Sinodalni vođa nije prvenstveno upravitelj, nego učenik i služitelj koji, otvoren djelovanju Duha Svetoga, njeguje kulturu dijaloga, suradnje i zajedništva te svojim primjerom potiče druge na nesebičnu ljubav i odgovornost prema zajednici. Kao što je dobri Samarijanac bio spreman zaustaviti se, saslušati i pomoći čovjeku u potrebi, tako i sinodalni vođa kroz trajnu formaciju razvija sposobnost slušanja onih koji su na marginama, prepoznavanja njihovih potreba i uključivanja njihova glasa u život i poslanje Crkve.⁹⁹

⁹⁸ Usp. *isto*, 169.

⁹⁹ Usp. Dan R. Ebener, (2010) *Vodstvo kao Služenje*: 43-44

3.4.3. Strukturne promjene u župama u novim etapama evangelizacije

3.4.3.1. Pastoralna obnova župnih zajednica

Ekleziološko promišljanje Drugoga vatikanskog sabora, zajedno sa značajnim društvenim i kulturnim promjenama koje su obilježile posljednja desetljeća, dovelo je do toga da su različite partikularne Crkve morale prilagoditi način na koji se ostvaruje pastoralna skrb za župne zajednice. To je omogućilo razvoj novih pastoralnih iskustava, prepoznajući važnost dimenzije zajedništva i ostvarujući, pod vodstvom pastira, skladnu sintezu karizmi i zvanja u službi naviještanja evanđelja, koja bolje odgovara suvremenim zahtjevima evangelizacije. Stoga je papa Franjo posebno istaknuo važnost kreativnosti, odnosno traženja novih putova i načina naviještanja evanđelja.¹⁰⁰

U procesu obnove i restrukturiranja župa potrebno je izbjeći opasnost pretjerane birokratizacije, odnosno svođenja njihova djelovanja na organiziranje različitih aktivnosti i pružanje usluga koje ne odražavaju istinsku dinamiku evangelizacije, nego su usmjerene ponajprije na očuvanje postojećih struktura (usp. E G br. 27). Obnova župnih struktura stoga ne može biti samo organizacijska promjena, nego zahtijeva duboku preobrazbu mentaliteta i unutarnju obnovu, osobito kod onih kojima je povjerena odgovornost za pastoralno vodstvo. Žele li ostati vjerni Kristovu nalogu da budu pastiri njegova naroda, župnici, kao posebni suradnici dijecezanskoga biskupa, pozvani su prepoznati hitnost misijske obnove pastorala i aktivno je provoditi u životu svojih župnih zajednica.¹⁰¹

3.4.3.2. Poslanje kao glavni kriterij za obnovu.

U današnjim promijenjenim okolnostima, unatoč velikodušnom i predanom zalaganju, župa ponekad više nije u mogućnosti na primjeren način odgovoriti na brojna očekivanja vjernika, osobito ako se uzme u obzir raznolikost zajednica koje danas postoje.¹⁰²

Jedno od temeljnih obilježja župe svakako je njezina ukorijenjenost u sredini u kojoj ljudi svakodnevno žive i djeluju. Ipak, teritorij se danas više ne može promatrati isključivo kao ograničen zemljopisni prostor, nego kao životno okruženje u kojem svaki pojedinac ostvaruje svoju svakodnevicu kroz mrežu odnosa, međusobnog služenja i

¹⁰⁰ Usp. Kongregacija za Kler, PASTORALNO OBRAĆENJE. Župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021., str 5.

¹⁰¹ Usp. *isto* str, 24-25.

¹⁰² Usp. *isto*, str 13.

naslijeđenih tradicija. Upravo se na tom egzistencijalnom području odvijaju izazovi s kojima se Crkva susreće u životu zajednice. Zbog toga se pastoralno djelovanje koje ostaje vezano isključivo uz teritorijalne granice župe sve više pokazuje nedostatnim i zastarjelim, jer ni sami župljani često više ne prepoznaju takav model, koji je nerijetko više obilježen nostalgijom za prošlošću nego nadahnut hrabrim pogledom prema budućnosti.¹⁰³

3.4.3.2. *Promjena modela župnog vodstva*

Strukturne promjene u župama posebno su vidljive u području vodstva, gdje tradicionalni i klerikalni model usredotočen na župnika kao glavnog nositelja svih odgovornosti sve više ustupa mjesto suradničkom i timskom pristupu, osobito zbog manjka svećenika i složenijih pastoralnih potreba. Veći naglasak stavlja se na osnaživanje laika i oblikovanje župnih timova koji aktivno sudjeluju u donošenju odluka i organizaciji zajednice. Pri tome je važno da osobe na vodećim mjestima, bilo župnik, član crkvenog osoblja ili voditelj određenog projekta, budu spremne delegirati i prakticirati vodstvo kao služenje. Vođa – sluga ne stavlja sebe iznad drugih, nego uklanja prepreke na putu svojih suradnika i pomaže im da zajednički ostvare poslanje Crkve. Pijedestalni vođa možda će postaviti prepreku na putu drugima jer želi slavu, status ili uspjeh samo za sebe. Oni preuzimaju uspjeh drugih i organizaciju na sebe, a neuspjeh prebacuju na druge i to se može nazvati *Teflonsko vodstvo*, kada je osoba koja ima moć položaja pijedestalni vođa drugima može biti teško u toj situaciji prakticirati službu orijentiranu na služenje.¹⁰⁴

Pogreška koja se često čini u župama jest očekivanje podrške od istih ljudi koje pokušavaju promijeniti. Kad nekomu nedostaje moć položaja, a oni položaj prakticiraju kao pijedestavno vodstvo, treba da se potraži druge izvore podrške. Kad su nam sredstva ograničena, tražimo oblike moći nevezane uz položaj, ako se provodi vodstvo kao služenje primijeti se napredak u onome što zovemo moć osobe. Ljudi će pokušavati promijeniti osobu koja ima moć i položaj, ne može se realno očekivati podršku.¹⁰⁵

Dakle, vođa – sluga u župi jest onaj koji je više sklon da služi nego da bude služen, davanju, a ne primanju priznanja, osnaživanju sljedbenika nasuprot korištenju položaja da sljedbenicima zapovijeda i da ih kontrolira. Ako se vođe stavi u skromni položaj služenja župi, prepoznavanju talenata i darova drugih i pozivanja kroz osnaživanje onda

¹⁰³ Usp. *isto*, str 13-14.

¹⁰⁴ Usp. Dan R. Ebener,(2010) *Vodstvo kao Služenje* str. 183-184.

¹⁰⁵ Usp, *isto*, str. 184.

će ljudi odgovoriti organizacijskim građanskim ponašanjem, ljudi će pomagati jedni drugima i preuzmati inicijativu, sudjelovati u aktivnostima i preuzmati odgovornost kontinuiranog razvoja samih sebe kao učenika i kao potencijalnih vođa – sluga u svojoj župi kao i u cijeloj Crkvi.¹⁰⁶

3.4.3.3. Pastoralno obraćenje

Papa Franjo u *Evangelii gaudium* ističe da njegovi poticaji imaju trajnu programsku vrijednost za život Crkve. Poziva sve crkvene zajednice na pastoralno i misionarsko obraćenje koje nadilazi puko održavanje postojećih struktura. Naglašava da više nije dovoljno samo upravljati postojećim stanjem, nego da cijela Crkva treba živjeti u trajnom misijskom poslanju. (E G br 25.)

Pastoralno obraćenje podrazumijeva da Crkva, vjerna Božjoj riječi koja je postala tijelom i nastanila se među ljudima (usp. Iv 1,14), neprestano obnavlja svoje poslanje naviještanja evanđelja. Budući da je Božja riječ nadahnula narode na promicanje ljudskog dostojanstva, jednakosti, dijaloga, mira, solidarnosti i odgovorne brige za stvoreni svijet, Crkva je pozvana nastaviti to poslanje u svim vremenima. Zato pastoralno obraćenje zahtijeva odlučno misijsko usmjerenje koje preobražava crkvene običaje, način djelovanja, jezik i strukture, kako bi oni bili u službi evangelizacije današnjega svijeta, a ne samo očuvanja postojećega stanja.¹⁰⁷

3.5. Zaključne misli

Budućnost pastoralnog djelovanja svećenika u sinodalnoj Crkvi počiva na služenju, zajedništvu i otvorenosti djelovanju Duha Svetoga. Svećenik je pozvan biti animator i koordinator zajednice koji kroz dijalog, razlučivanje i suradnju pomaže izgradnji Crkve kao zajednice sudjelovanja i poslanja. Liturgija, evangelizacija, župna vijeća i uključivanje svih vjernika predstavljaju konkretna mjesta ostvarivanja sinodalnosti. Stoga su obnova svećeničke duhovnosti, trajna formacija za sinodalno vodstvo i pastoralna obnova župnih zajednica, utemeljena na poslanju i suradnji, ključni preduvjeti za vjerodostojno pastoralno djelovanje Crkve. Tako sinodalnost postaje ne samo teološki koncept, nego konkretan stil života Crkve koja, vođena Kristom i Duhom Svetim, zajedno ostvaruje svoje evanđeosko poslanje u suvremenom svijetu.

¹⁰⁶ Usp. *isto*, str.185.

¹⁰⁷ Usp. Kongregacija za Kler, PASTORALNO OBRAĆENJE. Str 7-8.

Zaključak

Ovaj rad pokazuje da sinodalnost nije samo jedna od pastoralnih metoda, već temeljni način života i obrazac Crkve i njezina djelovanja, u kojem svi kršteni sudjeluju u njezinu poslanju. U tom kontekstu pastoralno djelovanje svećenika dobiva novo značenje: ono se više ne temelji na moći, autoritetu shvaćenom kao dominaciji ili zatvorenosti klerikalnog modela, nego na služenju, zajedništvu i suodgovornosti svih članova Božjega naroda. Svećenička služba u sinodalnoj Crkvi pozvana je biti izraz Kristova služenja, gdje svećenik kao pastir ne djeluje izdvojeno od zajednice, nego zajedno s njom, osluškujući njezine potrebe i vodeći je prema punini života u Kristu.

Rad također pokazuje da je jedan od najvećih izazova današnjice klerikalizam, koji narušava odnose u Crkvi, slabi osjećaj zajedništva i sprječava puno sudjelovanje vjernika laika u životu i poslanju Crkve. Prevladavanje takvih oblika mentaliteta zahtijeva duboku promjenu načina razmišljanja, odnosno pastoralno obraćenje koje ne znači samo prilagodbu postojećih struktura, nego prije svega unutarnju obnovu srca i odnosa. U tom smislu obnova župnih zajednica ne može se svesti samo na bolju organizaciju aktivnosti, nego mora biti usmjerena prema stvaranju zajednica koje žive vjeru, svjedoče Evanđelje i postaju mjesta susreta, zajedništva i poslanja.

Istodobno, suvremeni društveni i kulturni kontekst zahtijeva od svećenika veću otvorenost, sposobnost dijaloga i osjetljivost prema različitim životnim situacijama vjernika. Pastoralno djelovanje danas zahtijeva vodstvo koje se temelji na služenju, razlučivanju i suradnji, gdje se posebna pozornost posvećuje slušanju Božjega naroda, uključivanju različitih karizmi i poticanju aktivnog sudjelovanja svih članova Crkve. U tome važnu ulogu imaju župna pastoralna i ekonomska vijeća, djelovanje Caritasa, zajedničko pastoralno planiranje te obnova župnih struktura koje trebaju biti otvorene dinamici evangelizacijskog poslanja Crkve.

Posebno mjesto u sinodalnom hodu zauzima liturgija kao izvor i vrhunac života Crkve, jer se upravo u slavlju otajstava očituje zajedništvo cijele Crkve. Zato je potrebno da liturgijsko slavlje bude prostor susreta s Bogom i izgradnje jedinstva, a ne mjesto podjela ili osobnih interesa. Također, trajna formacija svećenika, kako ljudska, duhovna, intelektualna tako i pastoralna, ostaje jedan od ključnih uvjeta za ostvarenje autentičnog sinodalnog načina služenja.

Sinodalna Crkva poziva sve svoje članove da ponovno otkriju svoju odgovornost za navještaj Evanđelja i da zajedno traže nove načine kako odgovoriti na izazove suvremenoga svijeta. U tomu kontekstu, budućnost pastoralnog djelovanja svećenika u sinodalnoj Crkvi nesumnjivo ovisi o spremnosti na obraćenje srca, obnovu odnosa i otvorenost djelovanju Duha Svetoga. Samo Crkva koja hoda zajedno, u međusobnom slušanju, dijalogu i ljubavi, može autentično svjedočiti Evanđelje te ostvariti svoje poslanje u suvremenom svijetu. Sinodalnost zato nije samo program ili strukturalna promjena, nego poziv na dublji način življenja Crkve kao zajednice koja zajedno služi, svjedoči i naviješta Krista.

BIBLIOGRAFIJA

1. A Priesthood for All: Synodal church requires new look at priesthood”, Catholic Review (2023). Dostupno na: <https://catholicreview.org/a-priesthood-for-all-synodal-church-requires-new-look-at-ministry/> (Pristupljeno 19.ožujka. 2026)
2. BANIC, Don J. (Misionar u Ugandi.) Materijalna pomoć misijama ne smije biti prvotna. Dostupno na <https://www.nedjelja.ba/hr/komentari/intervju/materijalna-pomoc-misijama-ne-smije-biti-prvotna/31086> (Pristupljeno 21. Svibnja.2026)
3. BLAŽEVIĆ Velimir., (2014) Župe i župnici : pravno-pastoralni repetitorij Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
4. BRKAN, Jure., (1994) Vlast upravljanja (kan. 129-144). Služba Božja, 34 (4), 297-326. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/228182BR> (Pristupljeno 12.ožujka. 2026).
5. DAN R. Ebener,(2010) Vodstvo kao Služenje: *Model Vodstva za Vašu Župu*, MATE d.o.o Zagreb.
6. Dicastery for the Synod of Bishops. *XVI Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops: Instrumentum Laboris for the First Session (October 2023)*. Vatican City, 2023.https://www.synod.va/content/dam/synod/common/phases/universal-stage/il/ENG_INSTRUMENTUM-LABORIS.pdf (pristupljeno 30.svibnja.2026)
7. Drugi vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* (1964),
8. ETEROVIĆ, Nikola. (2022) Sinodalnost : Novi Dinamizam : Sinodalna Crkva i biskupska sinoda, Zagreb : Kršćanska sadašnjost,
9. HAČKO Tomislav., (2025), Za sinodalnu crkvu : zajedništvo, sudjelovanje, poslanje : završni dokument, Zagreb : Kršćanska sadašnjost.
10. Hrvatska biskupska konferencija, (2016) Katekizam Katoličke Crkve. Dorađeno izdanje. Zagreb: Glas Koncila.
11. Hrvatska Biskupska Konferencija, (1996) Zakonik kanonskoga prava , Proglašen Vlašću Pape Ivana pavla II, S izvorima Glas Koncila
12. <https://hkm.hr/vijesti/vatikan/papa-franjo-ako-je-duh-sveti-protagonist-to-ce-biti-dobra-sinoda/> (Pristupljeno 15. svibnja.2026)
13. <https://rastimougospodinu.com/vl-silvio-spanjic-evangelizacija-ili-dijalog/> (Pristupljeno 24. Svibnja.2026)
14. <https://www.caritas.eu/caritas-as-an-active-doing-of-the-gospel/> Pristupljeno.25.travnja.2026.
15. <https://www.gotquestions.org/Srpski/duhovna-zrelost.html> (Pristupljeno 17 svibnja.2026.)

- https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html (Pristupljeno: 6. 0žujka. 2026.).
16. <https://zupapresvetotrojstvont.ba/pastoralno-vijece/> (Pristupljeno 14. travnja. 2026.)
 17. John Paul II. *Pastores Dabo Vobis: br 12.* http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_25031992_pastores-dabo-vobis.html (Pristupljeno 27. svibnja. 2026)
 18. Kongregacija za kler. *Pastoralno obraćenje. Župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve.* Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2021
 19. MARDEŠIĆ, Željko. (2003). About clericalism and anticlericalism today. *Nova prisutnost*, I (1), 131-131. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/85215> (Pristupljeno 17. ožujka. 2026.)
 20. MARŠIĆ, Š. (2017). *Pastoral prihvaćanja i milosrđa u aktualnim bračno-obiteljskim izazovima.* Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/379030> (Pristupljeno 18. ožujka. 2026.)
 21. MURIĆ, B. (2022). Načelno promišljanje o mjestu svećenika u sinodalnom hodu Crkve. *Bogoslovska smotra*, 92 (3), 533-556. Dostupno na <https://doi.org/10.53745/bs.92.3.7> (Pristupljeno 14. ožujka. 2026.)
 22. Papa Franjo, (2013), *Evangelii gaudium: Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, br. 102. Dostupno na
 23. Papa Franjo, *Apostolska konstitucija **Episcopalis communio**.* Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20180915_episcopalis-communio.html (Pristupljeno: 6. 0žujka. 2026.).
 24. Paul VI. *Presbyterorum ordinis: Decree on the Ministry and Life of Priests.* 1965, Vatican. Dostupno na https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19651207_presbyterorum-ordinis_en.html (Pristupljeno 10. ožujka. 2026)
 25. Pope Francis. (2016) *Amoris Lætitia*, Post-Synodal Apostolic Exhortation on Love in the Family
 26. Pope Francis. (2019), *Christus vivit*, Post-synodal apostolic exhortation to young people and the entire people of God.
 27. Pope Francis. (2019), *Christus vivit*, Post-synodal apostolic exhortation to young people and the entire people of God. Dostupno na https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20190325_christus-vivit.html (Pristupljeno: 8. ožujka. 2026.)

28. Synod of Bishops. *For a Synodal Church: Communion, Participation, Mission. Final Document of the XVI Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops (2021–2024)*. Vatican City, 2024
29. ŠOTA, Stanislav. Analiza i Kritički Osvrt na Župna Pastoralna Vijeća i Njihove Odbore u Đakovačko–Osječkoj Nadbiskupiji. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/236026> (Pristupljeno. 8. lipnja. 2026)
30. Tricontinental: Institute for Social Research. (2022). Religious fundamentalism and imperialism in Latin America, Dostupno na https://thetricontinental.org/wp-content/uploads/2022/12/20221213_D59_EN_Web.pdf (Pristupljeno. 20. travnja. 2026.)
31. Vatican News. (2019, October 15). Christus vivit: The secret for a good life Dostupno na: <https://www.vaticannews.va/en/church/news/2019-10/christus-vivit-the-secret-for-a-good-life.html> (Pristupljeno 8. ožujka. 2026.)
32. HRVOJE Zovko., (2025). Pastoral nade u svjetlu ekleziologije Drugoga vatikanskog koncila: Ekleziološko-liturgijske perspektive u župnoj pastoralnoj praksi. *Bogoslovska smotra*. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/486982> (Pristupljeno 7. ožujka. 2026.)
33. ZENKO, Lovro. Katolička karizmatika obnova kroz dokumente Katoličke Crkve. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/479030> (Pristupljeno 31. svibnja 2026.)
34. ZENKO, Lovro., Katolička karizmatika obnova kroz dokumente Katoličke Crkve“, *Služba Božja* 64, br. 4 (2024), 395–416, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/319605> (Pristupljeno 31. svibnja 2026.)
35. ŽIŽIĆ, Ivica. Liturgija – Mjesto Zajedništva ili Razlog Nejedinstva U Župi? Odnos Crkvenih Pokreta Prema Liturgiji Crkve. Split. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/44371> (Pristupljeno 25. svibnja. 2026.)

Sadržaj

Uvod.....	3
1. TEOLOŠKI TEMELJI SINODALNOSTI I SVEĆENIŠTVA.....	4
1.1. Sinodalnost u nauku Crkve	4
1.1.1. Biblijski temelji sinodalnosti	4
1.1.2. Drugi vatikanski koncil i ekleziologija zajedništva	5
1.1.3. Pastoralna strategija sinodalne Crkve u dokumentima pape Franje	5
1.1.3.1. <i>Evangelii Gaudium</i> kao temelj pastoralne strategije pape Franje	6
1.1.3.2. <i>Amoris Laetitia</i> i pastoralna strategija obiteljskog pastoralna	6
1.1.3.3. <i>Christus Vivit</i> i pastoralna strategija rada s mladima.....	7
1.2. Temelji ministerialnog svećeništva	8
1.2.1. Svećeništvo u svjetlu <i>Lumen gentium</i>	8
1.2.2. Odnos općeg i ministerijalnog svećeništva.....	9
1.2.3. Trinitarna dimenzija svećeničke službe	10
1.2.4. Identitet svećenika u suvremenoj teologiji	10
1.3. Svećenik u sinodalnoj ekleziologiji	11
1.3.1. Svećenik kao služitelj zajedništva	11
1.3.2. Suodgovornost klera i laika	12
1.3.3. Novi pogled na autoritet i služenje	13
1.4. Zaključne misli	14
2. IZAZOVI PASTORALNOG DJELOVANJA SVEĆENIKA U SINODALNOJ CRKVI.....	15
2.1. Klerikalizam kao prepreka sinodalnosti	15
2.1.1. Definicija i oblici klerikalizma	15
2.1.2. Posljedice za pastoralni život.....	16
2.1.3. Potreba promjene mentaliteta	16

2.2. Kriza identiteta i autoriteta	17
2.2.1. Zajedničko djelovanje klera i laika u procesima crkvenog razlučivanja	17
2.2.2. Strah od gubitka moći	18
2.2.3. Pastoralni izazovi u pluralnom društvu	19
2.3. Izazovi u formaciji svećenika	20
2.3.1. Sinodalna dimenzija formacije.	20
2.3.2. Pastoralna, duhovna i ljudska zrelost.....	21
2.3.3. Formacija za dijalog i razlučivanje	22
2.4. Pastoralni izazovi u župnoj praksi	23
2.4.1. Nedostatak sudjelovanja laika	23
2.4.2. Pitanje funkcioniranja župnih vijeća.....	24
2.4.3. Svećenički fundamentalizam ili otpor promjenama	25
2.5. Zaključne misli	26
3. PERSPEKTIVE PASTORALNOG DJELOVANJA SVEĆENIKA U SINODALNOJ CRKVI.....	27
3.1. Svećenik kao animator i koordinator zajedništva	27
3.1.1. Pastoralno razlučivanje	27
3.1.2. Vodstvo kao služenje	28
3.1.3. Duh Sveti kao protagonist sinodalnosti	29
3.2. Liturgija i evangelizacija u sinodalnom ključu.....	30
3.2.1. Liturgija kao mjesto zajedništva	30
3.2.2. Misijska otvorenost župe	31
3.2.3. Evangelizacija kroz slušanje i dijalog.....	32
3.3. Sinodalna praksa u životu Crkve	33
3.3.1. Slušanje i sinodalne skupštine	33
3.3.2. Jačanje župnih pastoralnih vijeća	34

3.3.3. Uključivanje mladih i marginaliziranih	35
3.3.4. Razmjena darova.....	36
3.4. Perspektive za budućnost.....	37
3.4.1. Obnova svećeničke duhovnosti	37
3.4.2. Trajna formacija za sinodalno vodstvo	38
3.4.3. Strukturne promjene u župama u novim etapama evangelizacije.....	39
3.4.3.1. Pastoralna obnova župnih zajednica	39
3.4.3.2. Poslanje kao glavni kriterij za obnovu.....	39
3.4.3.2. Promjena modela župnog vodstva	40
3.4.3.3. Pastoralno obraćanje	41
3.5. Zaključne misli	41
Zaključak	42
BIBLIOGRAFIJA.....	44

Izjava o autentičnosti završnog rada

Ja Theophile Habimana, broj indeksa (matični broj) 25/2025, upisan na Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu izjavljujem da sam autor cjelovitog konačnog teksta završnog rada pod naslovom:

Pastoralno djelovanje svećenika u sinodalnoj Crkvi: izazovi i perspektive

te da taj tekst nije korišten i prijavljen kao završni rad na nekom drugom Sveučilištu.

Izjavljujem da u izradi završnog rada nisam prekršio Etički kodeks Univerziteta u Sarajevu, kao ni *Etički kodeks Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu* (čl. 7, točka 6a), koje se tiču plagiranja, a koje su mi poznate.

Nadalje, svjestan kaznenih mjera predviđenih važećim zakonima, vlastitom odgovornošću, izjavljujem da dokument teksta koji se nalazi na CD-u, dostavljen zajedno s uvezanim završnim radom, u cijelosti odgovara samome tekstu završnog rada.

Izjavljujem da sam upoznat s predviđenim mjerama u slučaju plagiranja i lažne izjave.

potpis studenta